

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**“Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ”**

ΤΟΥ

Κοτζιά Παναγιώτη

Επιβλέπων Καθηγητής: Κος Παναγιωτίδης Θεόδωρος

Υποβλήθηκε ως αιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Διοίκηση Επιχειρήσεων

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Περίληψη

Ο κλάδος αλεύρων στην Ελλάδα είναι αρκετά μεγάλος καθώς τουλάχιστον 36 επιχειρήσεις συμμετέχουν σε αυτόν. Ωστόσο τέσσερις από αυτές κατέχουν πάνω από το 75% της συνολικής αγοράς, τουλάχιστον με τα στοιχεία του 2020. Η έρευνα στηρίχθηκε στην ανάλυση 20 αριθμοδεικτών την περίοδο 2013- 2019. Εξάλλου, με βάση τα γενικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την διαχρονική μελέτη των κυριότερων αριθμοδεικτών προκύπτει η πολύ καλή χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας. Επιπλέον, από την σύγκριση της εταιρίας με το σύνολο του κλάδου στην Ελλάδα, προέκυψε ένα συνολικό συμπέρασμα, καθώς σε όλους τους δείκτες η εταιρία είχε επιδόσεις καλύτερες από τον μέσο όρο του κλάδου. Τέλος, εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι η χρηματοοικονομική κατάσταση της ελληνικής εταιρίας είναι καλύτερη σε σχέση με την τουρκική, καθώς όλοι οι δείκτες της φαίνεται να υπερέχουν έναντι της τουρκικής εταιρίας. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι η εταιρία Μύλοι Λούλη ΑΕ είναι μια εύρωστη χρηματοοικονομικά εταιρία, η οποία είναι σε θέση να ανταγωνιστεί και εταιρίες εκτός της χώρας.

Λέξεις- κλειδιά: κλάδος αλεύρων, Μύλοι Λούλη ΑΕ, ανάλυση αριθμοδεικτών.

Abstract

The flour sector in Greece is quite large as at least 36 companies participate in it. However, four of them hold more than 75% of the total market, at least with the data of 2020. The research was based on the analysis of 20 ratios in the period 2013-2019. Results show the very good financial situation of the company. In addition, from the comparison of the company with the industry as a whole in Greece, an overall conclusion emerged, as in all indicators the company performed better than the industry average. Finally, it is easy to see that the financial situation of the Greek company is better than the Turkish one, as all its indicators seem to be superior to the Turkish company. This fact shows that Loulis Mills SA is a financially sound company, which is able to compete with companies outside the country.

Keywords: flour sector, Louli Mills SA, ratio analysis.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	13
2. Ο κλάδος της αλευροβιομηχανίας στην Ελλάδα.	15
2.1. Εισαγωγικά στοιχεία και γενικές πληροφορίες σχετικά με τον κλάδο.	15
2.2. Η ζήτηση για άλευρα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.....	24
2.3 Η προσφορά για άλευρα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.....	29
3. Βιβλιογραφική επισκόπηση	37
3.1 Η σημασία του εμπορίου στην γεωργική οικονομία και στην αγορά των αλεύρων ειδικότερα	37
3.2 Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στην Γαλλία	41
3.3. Η γερμανική πολιτική σιτηρών.....	43
3.4. Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στην Τουρκία.....	44
3.5. Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στον Καναδά.....	46
3.6. Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στην Ινδία	47
3.7 Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στην Νιγηρία.....	49
3.8. Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων στην Ελλάδα.....	51
4. Μεθοδολογία έρευνας.....	54
4.1. Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	54
4.2 Τα ερευνητικά ερωτήματα	54
4.3. Το δείγμα της έρευνας	54
4.4 Μέθοδοι επεξεργασίας δεδομένων	55
5. Η χρηματοοικονομική ανάλυση της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και η σύγκριση με τον κλάδο και άλλες εταιρίες του εξωτερικού.....	57

5.1 Δείκτες κερδοφορίας.....	57
5.1.1. Περιθώριο μικτού κέρδους	57
5.1.2. Περιθώριο Λειτουργικού Κέρδους	59
5.1.3. Περιθώριο Καθαρού Κέρδους	61
5.1.4. Περιθώριο EBITDA.....	63
5.2 Δείκτες Αποδοτικότητας.....	64
5.2.1 Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	65
5.2.2 Αποδοτικότητα Απασχολουμένων Κεφαλαίων	66
5.3 Δείκτες Ρευστότητας.....	67
5.3.1. Γενική Ρευστότητα	68
5.3.2. Ειδική Ρευστότητα.....	69
5.3.3. Ταμειακή Ρευστότητα.....	70
5.4 Δείκτες χρηματοοικονομικής διάρθρωσης	72
5.4.1 Σχέση Ξένων προς Ίδια κεφάλαια	72
5.4.2 Δείκτης Παγιοποίησης.....	74
5.4.3 Δείκτης Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών	75
5.4.4 Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια... 76	
5.4.5 Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις	78
5.5 Δείκτες δραστηριότητας	80
5.5.1 Μέσος Όρος Προθεσμίας Είσπραξης Απαιτήσεων (Ημέρες).....	80
5.5.2 Μέσος Όρος Προθεσμίας Εξόφλησης Προμηθευτών	81
5.5.3 Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων.....	82
5.5.4 Διάρκεια Εμπορικού Κύκλου	84
5.6 Οι εταιρίες Ulusoy και Soufflet	86
5.6.1. Η εταιρία Ulusoy	86
5.6.2. Η εταιρία Soufflet	90
Συμπεράσματα	92

Βιβλιογραφία 96

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Κατηγοριοποίηση των αλεύρων σε σχέση με τον βαθμό άλεσης	16
Πίνακας 2. Η παραγωγή και το εξωτερικό εμπόριο σίτου την περίοδο Ιουλίου 2016 με Ιούνιο 2018.	17
Πίνακας 3. Μέσος όρος μηνιαίων αγορών ορισμένων ειδών από τα νοικοκυριά στην Ελλάδα, την περίοδο 2016- 2019, σε ευρώ.....	27
Πίνακας 4. Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του Μέσου όρου των μηνιαίων αγορών ορισμένων ειδών από τα νοικοκυριά στην Ελλάδα, την περίοδο 2017- 2019.....	27
Πίνακας 5. Μέσος όρος μηνιαίων ποσοτήτων ορισμένων ειδών που αποκτήθηκαν από τα νοικοκυριά, σε γραμμάρια	28
Πίνακας 6. Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του Μέσου όρου των μηνιαίων ποσοτήτων ορισμένων ειδών που αποκτήθηκαν από τα νοικοκυριά την περίοδο 2017- 2019.....	28
Πίνακας 7. Η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της ELBISCO ΑΕ και ο ρυθμός μεταβολής τους, την περίοδο 2013- 2020.....	30
Πίνακας 8. Η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ ΑΕ και ο ρυθμός μεταβολής τους, την περίοδο 2013- 2020.....	31
Πίνακας 9. Η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της ΓΙΩΤΗΣ ΑΕ και ο ρυθμός μεταβολής τους, την περίοδο 2013- 2020.....	33
Πίνακας 10. Η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της ΜΥΛΟΙ ΠΑΠΑΦΙΛΗ ΑΕ και ο ρυθμός μεταβολής τους, την περίοδο 2013- 2020.....	34
Πίνακας 11. Η διαχρονική εξέλιξη του μεριδίου αγοράς των τεσσάρων μεγαλύτερων εταιριών του κλάδου και ο ρυθμός μεταβολής του, την περίοδο 2013- 2020.....	35
Πίνακας 12. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου Μικτού κέρδους της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	58
Πίνακας 13. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου Λειτουργικού κέρδους της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	60
Πίνακας 14. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου Καθαρού κέρδους της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	62

Πίνακας 15. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου EBITDA της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.....	63
Πίνακας 16. Η διαχρονική εξέλιξη της Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	65
Πίνακας 17. Η διαχρονική εξέλιξη της Αποδοτικότητας Απασχολούμενων Κεφαλαίων της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	66
Πίνακας 18. Η διαχρονική εξέλιξη της Γενικής Ρευστότητας της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.....	68
Πίνακας 19. Η διαχρονική εξέλιξη της Ειδικής Ρευστότητας της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.....	69
Πίνακας 20. Η διαχρονική εξέλιξη της Ταμειακής Ρευστότητας της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.....	71
Πίνακας 21. Η διαχρονική εξέλιξη της Σχέσης Ξένων προς Ίδια κεφάλαια της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	73
Πίνακας 22. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Παγιοποίησης της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.....	74
Πίνακας 23. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	75
Πίνακας 24. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.....	77
Πίνακας 25. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	78
Πίνακας 26. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Είσπραξης Απαιτήσεων της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	80
Πίνακας 27. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Εξόφλησης Προμηθευτών της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	81

Πίνακας 28. Η διαχρονική εξέλιξη της Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	83
Πίνακας 29. Η διαχρονική εξέλιξη της Διάρκειας Εμπορικού Κύκλου της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.	85
Πίνακας 30. Η διαχρονική εξέλιξη του Μικτού Περιθωρίου Κέρδους της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.	86
Πίνακας 31. Η διαχρονική εξέλιξη του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.	87
Πίνακας 32. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου EBITDA της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.	88
Πίνακας 33. Η διαχρονική εξέλιξη της Γενικής Ρευστότητας της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.	88
Πίνακας 34. Η διαχρονική εξέλιξη της Ειδικής Ρευστότητας της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.	89
Πίνακας 35. Η διαχρονική εξέλιξη της Σχέσης Ξένων προς Ίδια Κεφάλαια της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.	89
Πίνακας 36. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης του Μικτού Περιθωρίου Κέρδους των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.	93
Πίνακας 37. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.	94
Πίνακας 38. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης του Περιθωρίου EBITDA των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.	94
Πίνακας 39. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης της Γενικής Ρευστότητας των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.	94
Πίνακας 40. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης της Ειδικής Ρευστότητας των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.	95
Πίνακας 41. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης της Σχέσης Ξένων προς Ίδια Κεφάλαια των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.	95

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Η διαδικασία παραγωγής των αλεύρων. Πηγή: ICAP, 2021	15
Διάγραμμα 2. Η σχετική σημασία του κλάδου της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση τον αριθμό των επιχειρήσεων. Πηγή: ICAP, 2021	18
Διάγραμμα 3. Η σχετική σημασία του κλάδου της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία. Πηγή: ICAP, 2021	19
Διάγραμμα 4. Η σχετική σημασία του κλάδου της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση τον αριθμό των εργαζόμενων. Πηγή: ICAP, 2021	20
Διάγραμμα 5. Η διαχρονική εξέλιξη των στρεμμάτων καλλιεργούμενων εκτάσεων σίτου σε χιλιάδες στρέμματα και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2018. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί	21
Διάγραμμα 6. Η διαχρονική εξέλιξη της παραγωγής σίτου σε χιλιάδες τόνους και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2018. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί	22
Διάγραμμα 7. Η διαχρονική εξέλιξη των εισαγωγών σίτου σε τόνους και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2020. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί	23
Διάγραμμα 8. Η διαχρονική εξέλιξη των εξαγωγών σίτου σε τόνους και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2020. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί	24
Διάγραμμα 9. Η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή για το αλεύρι και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 2008 έως και το 2021. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί	25
Διάγραμμα 10. Η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή για το ψωμί και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 2008 έως και το 2021. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί	26
Διάγραμμα 11. Κατανομή των παραγωγικών εταιρειών αλεύρων ανά περιφερειακή ενότητα για το 2021. Πηγή: ICAP, 2021	29
Διάγραμμα 12. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του μικτού περιθωρίου κέρδους εταιρίας και κλάδου	59

Διάγραμμα 13. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Λειτουργικού περιθωρίου κέρδους εταιρίας και κλάδου	61
Διάγραμμα 14. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Καθαρού περιθωρίου κέρδους εταιρίας και κλάδου	62
Διάγραμμα 15. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του EBITDA εταιρίας και κλάδου.....	64
Διάγραμμα 16. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων εταιρίας και κλάδου.....	66
Διάγραμμα 17. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Αποδοτικότητας Απασχολούμενων Κεφαλαίων εταιρίας και κλάδου.....	67
Διάγραμμα 18. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Γενικής Ρευστότητας εταιρίας και κλάδου	69
Διάγραμμα 19. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Ειδικής Ρευστότητας εταιρίας και κλάδου	70
Διάγραμμα 20. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Ταμειακής Ρευστότητας εταιρίας και κλάδου	72
Διάγραμμα 21. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Σχέσης Ξένων προς Ίδια κεφάλαια εταιρίας και κλάδου.....	73
Διάγραμμα 22. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Παγιοποίησης εταιρίας και κλάδου	75
Διάγραμμα 23. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών εταιρίας και κλάδου.....	76
Διάγραμμα 24. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια εταιρίας και κλάδου	78
Διάγραμμα 25. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις εταιρίας και κλάδου	79
Διάγραμμα 26. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Είσπραξης Απαιτήσεων εταιρίας και κλάδου	81
Διάγραμμα 27. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Εξόφλησης Προμηθευτών εταιρίας και κλάδου	82
Διάγραμμα 28. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων εταιρίας και κλάδου	84
Διάγραμμα 29. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Διάρκειας Εμπορικού Κύκλου εταιρίας και κλάδου	85

1. Εισαγωγή

Ο υπό-τομέας των αλεύρων, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υπό-τομείς του οικονομικού τομέα των ποτών και των τροφίμων και έναν από τους πιο καθοριστικούς για την τροφική αυτονομία των κατοίκων. Με αυτήν την έννοια, έχει σημασία να γίνει μια σύντομη αναφορά σε αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο στις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Έτσι, σύμφωνα με τον FAO (2022) και συγκεκριμένα, με το τελευταίο διαθέσιμο μηνιαίο ενημερωτικό του δελτίο, ο δείκτης τιμών των αγροτών της ΕΕ συνεχίζει να αυξάνεται και τον Φεβρουάριο του 2022, καθώς ο δείκτης του ήταν 18 μονάδες πάνω από το επίπεδο του ίδιου μήνα πέρυσι. Οι αυξανόμενες τιμές των εμπορευμάτων αντικατοπτρίζουν το αυξανόμενο κόστος των εισροών καθώς και τα τρέχοντα γεωπολιτικά γεγονότα. Στην περίπτωση των καλλιεργειών, η χαλάρωση των τιμών γύρω στο καλοκαίρι πέρυσι με την προσδοκία καλής σοδειάς, σταμάτησε και έκτοτε οι τιμές αυξήθηκαν.

Επιπλέον, σύμφωνα με την τριμηνιαία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις αγροτικές αγορές, της άνοιξης του 2022, η συνολική παραγωγή σιτηρών της ΕΕ για την περίοδο 2021/2022 προβλέπεται να διαμορφωθεί στους 293,3 εκατομμύρια τόνους, σημειώνοντας αύξηση 4,3% από έτος σε έτος. Οι εξαγωγές δημητριακών της ΕΕ αναμένεται να αυξηθούν κατά 14% από έτος σε έτος, σε 49 εκατομμύρια τόνους. Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης των εξαγωγών προβλέπεται για το μαλακό σιτάρι με επιπλέον 5,6 εκατομμύρια τόνους. Οι καθαρές εξαγωγές σιτηρών της ΕΕ αναμένεται να αυξηθούν κατά 11,5 εκατομμύρια τόνους σε 41,4 εκατομμύρια τόνους, σχεδόν κατά 40% περισσότερο (European Commission, 2022).

Εξάλλου, οι διεθνείς τιμές σιταριού εκτινάχθηκαν στα ύψη τον Μάρτιο, αντανακλώντας τις μειωμένες εξαγωγίμες προμήθειες που προέκυψαν από την απότομη μείωση των εξαγωγών από την Ουκρανία και την επιβράδυνση των αποστολών από τη Ρωσική Ομοσπονδία. Η τιμή του σιταριού στην Ευρωπαϊκή Ένωση

αυξήθηκε περισσότερο, 38 τοις εκατό, καθώς η ζήτηση μετατοπίστηκε σε μεγάλο βαθμό στην Ευρωπαϊκή Ένωση λόγω του εξαγωγίμου πλεονάσματος και της γεωγραφικής εγγύτητας με πολλούς από τους μεγαλύτερους εισαγωγείς της Μαύρης Θάλασσας (European Commission, 2022).

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει η τεράστια σημασία που παίζει για τις οικονομίες τόσο η παραγωγή όσο και η άλεση του σιταριού. Με αυτήν την έννοια, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση της κατάστασης του κλάδου της αλευροποιίας στην Ελλάδα και συγκεκριμένα η χρηματοοικονομική ανάλυση μιας από τις σημαντικότερες εταιρίες στον κλάδο, της εταιρίας Μύλοι Λούλη. Για τον σκοπό αυτό, η εργασία αποτελείται εκτός από αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο, από τα εξής κεφάλαια.

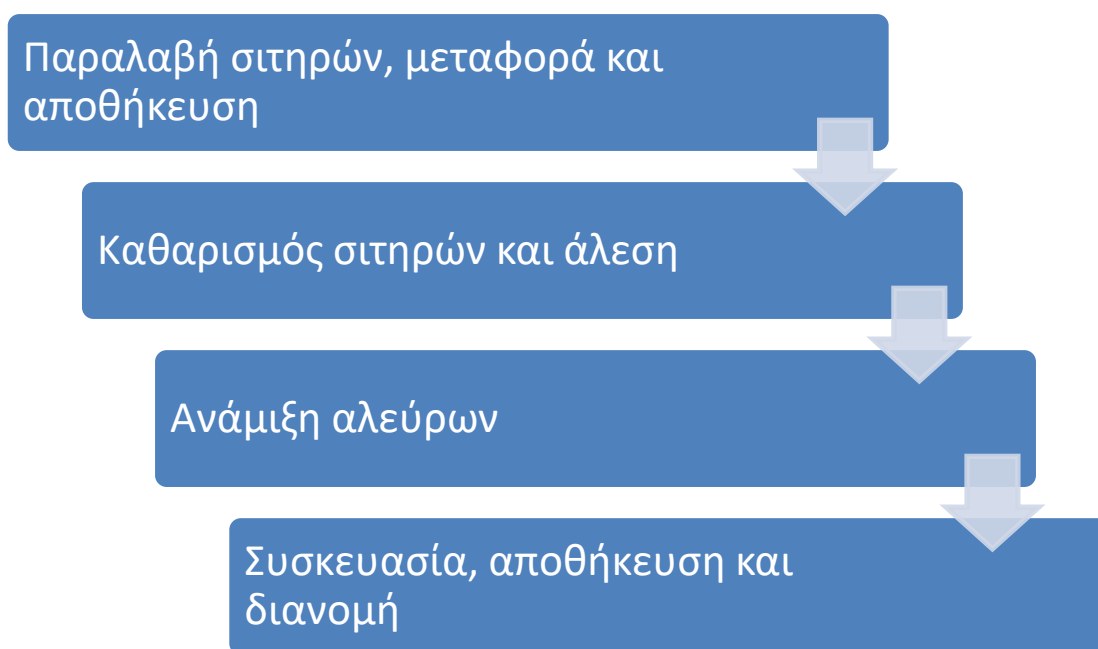
Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει μια αναλυτική παρουσίαση του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα κατά τα τελευταία χρόνια, ενώ στο τρίτο κεφάλαιο λαμβάνει χώρα μια συνοπτική βιβλιογραφική επισκόπηση που επικεντρώνεται κυρίως στην κατάσταση του κλάδου σε διάφορες χώρες και στην σημασία του εμπορίου. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η βασική μεθοδολογική προσέγγιση της εργασίας, η οποία επικεντρώνεται στην ανάλυση μιας εταιρίας και η οποία περιλαμβάνει και την διατύπωση των κεντρικών ερευνητικών ερωτημάτων, τα οποία απαντώνται αναλυτικά στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας.

2. Ο κλάδος της αλευροβιομηχανίας στην Ελλάδα.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται στοιχεία, τα οποία στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στις δυο τελευταίες έρευνες της ICAP το 2019 και το 2021 σχετικά με τον κλάδο των αλεύρων στην Ελλάδα. Το κεφάλαιο στην αρχή παραθέτει κάποιες γενικές πληροφορίες και στην συνέχεια επικεντρώνεται στην ανάλυση των πλευρών της προσφοράς και της ζήτησης.

2.1. Εισαγωγικά στοιχεία και γενικές πληροφορίες σχετικά με τον κλάδο.

Η διαδικασία παραγωγής αλεύρων παρουσιάζεται στο επόμενο διάγραμμα, με βάση το οποίο προκύπτει ότι η παραγωγική διαδικασία χωρίζεται σε τέσσερα μεγάλα στάδια από την αρχική παραλαβή των σιτηρών μέχρι την τελική διανομή τους στην αγορά.

Διάγραμμα 1. Η διαδικασία παραγωγής των αλεύρων. Πηγή: ICAP, 2021

Εξάλλου, όπως προκύπτει από τις πληροφορίες του παρακάτω πίνακα, υπάρχουν τέσσερις βασικές κατηγορίες αλεύρων, οι οποίες ξεχωρίζουν κυρίως σε σχέση με τον βαθμό άλεσης των σιτηρών. Έτσι, εκτός από την πρώτη κατηγορία που ευθύνεται κυρίως για την παραγωγή άσπρου ψωμιού, υπάρχουν ακόμη τρεις βασικές κατηγορίες αλεύρων, η κάθε μια εκ των οποίων είναι υπεύθυνη για διαφορετικού τύπου παραγωγή ψωμιού και λοιπών σχετικών προϊόντων.

Πίνακας 1. Κατηγοριοποίηση των αλεύρων σε σχέση με τον βαθμό άλεσης

Κατηγορία	Σύντομη περιγραφή
αλεύρι 55%	Λευκό αλεύρι που χρησιμοποιείται για ψωμί πολυτελείας, ψωμί τόστ, φρυγανιές κ.λπ.
αλεύρι 70%	Με βήττες το οποίο έχει πολύ μικρή ποσότητα πιτύρων και προορίζεται για το λευκό ψωμί
αλεύρι 90%	Με βήττες και πίτυρα για ψωμί ολικής άλεσης και ζυμαρικά
αλεύρι 100%	Με όλο τον κόκκο για μαύρο ψωμί.

Πηγή: ICAP, 2021

Εξάλλου, στον επόμενο πίνακα παρέχεται μια πρώτη εικόνα σχετικά με την παραγωγή στην Ελλάδα και το διεθνές εμπόριο σίτου. Έτσι, σε γενικές γραμμές για το εμπορικό έτος 2017-2018 παρατηρείται μια μείωση τόσο στην παραγωγή, όσο και στις εξαγωγές σίτου και μια αύξηση των εισαγωγών με στόχο την αντιστάθμιση που προέκυψε στην εγχώρια παραγωγή. Σε γενικές γραμμές ωστόσο, η παραγωγή σίτου στην Ελλάδα κυμαίνεται τα τελευταία χρόνια περίπου στο μισό εκατομμύριο τόνους, όταν οι εισαγωγές είναι διπλάσιες ή τριπλάσιες για κάθε έτος.

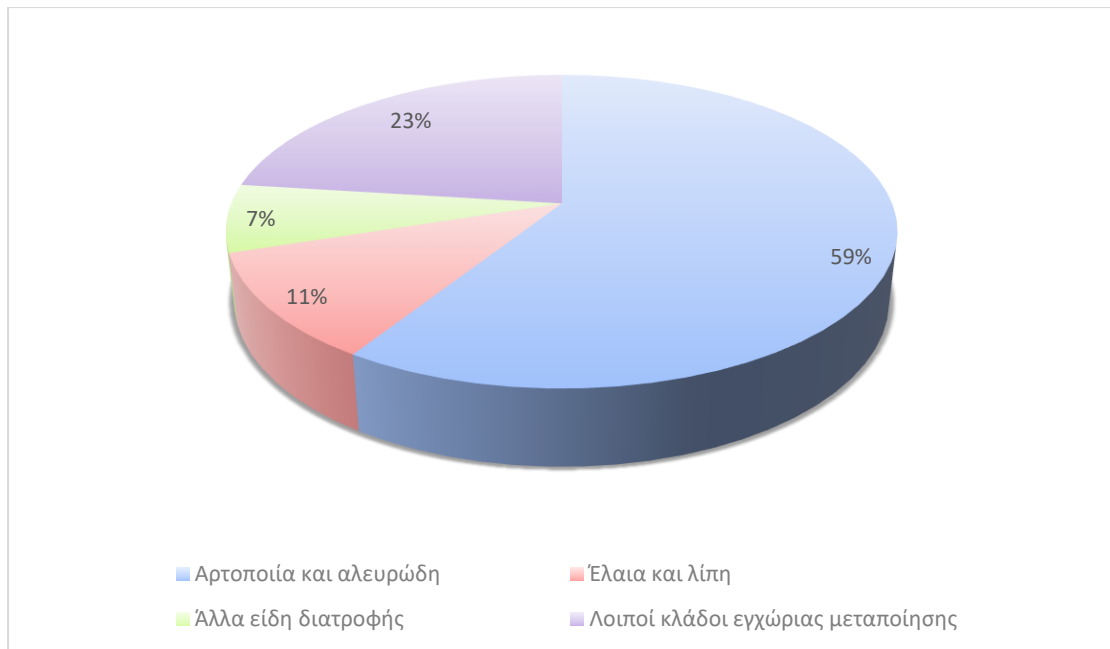

Πίνακας 2. Η παραγωγή και το εξωτερικό εμπόριο σίτου την περίοδο Ιουλίου 2016 με Ιούνιο 2018.

	7/16-6/17	7/17- 6/18	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
Παραγωγή (τόνοι)	536.777	415.952	-22,5%
Εισαγωγές από Τρίτες Χώρες	1.593.194	1.023.899	-35,7%
Εισαγωγές από χώρες της Ε.Ε.	291.126	289.803	-0,5%
Σύνολο Εισαγωγών	791.639	874.236	10,4%
Εξαγωγές σε Τρίτες Χώρες	1.082.765	1.164.039	7,5%
Εξαγωγές σε χώρες της Ε.Ε.	327.195	109.274	-66,6%
Σύνολο Εξαγωγών	354.954	102.369	-71,2%

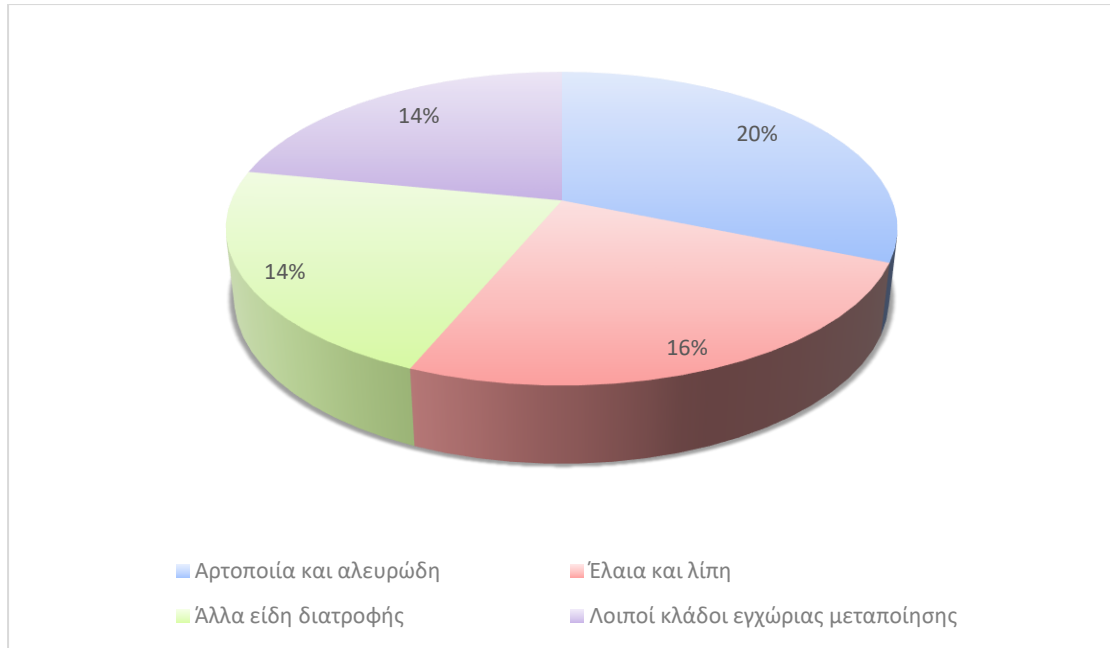
Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί

Εξάλλου, το επόμενο διάγραμμα παρουσιάζει την συμμετοχή της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση τον αριθμό των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τις πληροφορίες του διαγράμματος αυτού, προκύπτει ότι με βάση το εν λόγω κριτήριο, στον εν λόγω κλάδο δραστηριοποιείται σχεδόν το 60% των επιχειρήσεων που απασχολούνται στον ευρύτερο κλάδο των τροφίμων, τουλάχιστον για το 2020 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

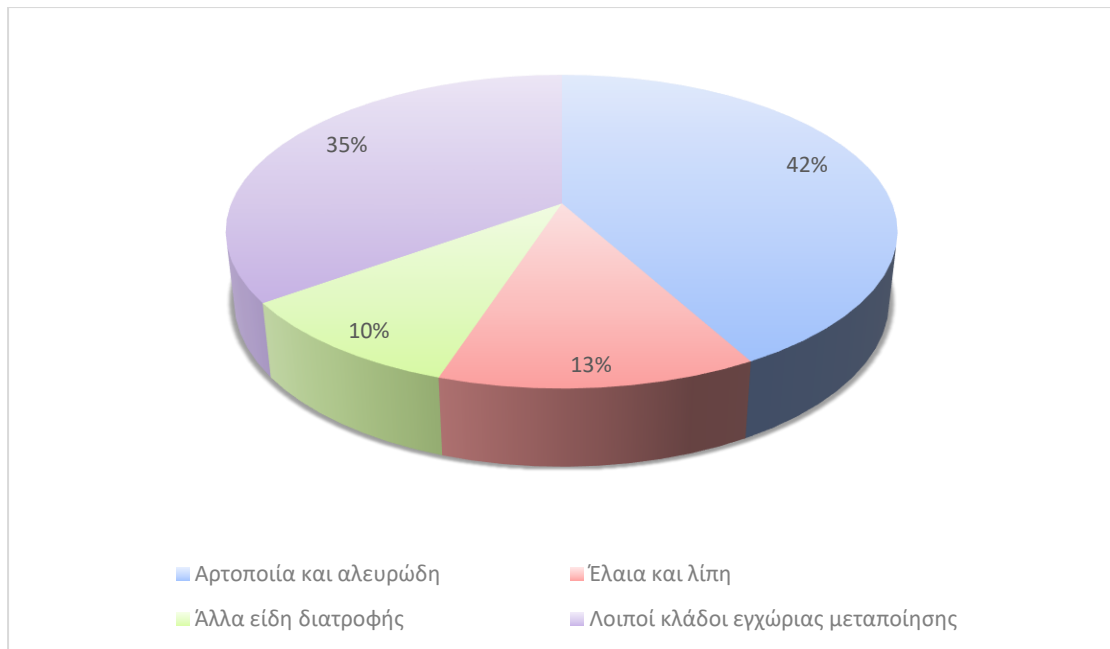
Διάγραμμα 2. Η σχετική σημασία του κλάδου της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση τον αριθμό των επιχειρήσεων. Πηγή: ICAP, 2021

Επιπλέον, το επόμενο διάγραμμα παρουσιάζει την συμμετοχή της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία. Σύμφωνα με τις πληροφορίες του διαγράμματος αυτού, προκύπτει ότι με βάση το εν λόγω κριτήριο, ο εν λόγω κλάδος παράγει μόνο το 20% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στον ευρύτερο κλάδο των τροφίμων, τουλάχιστον για το 2020 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

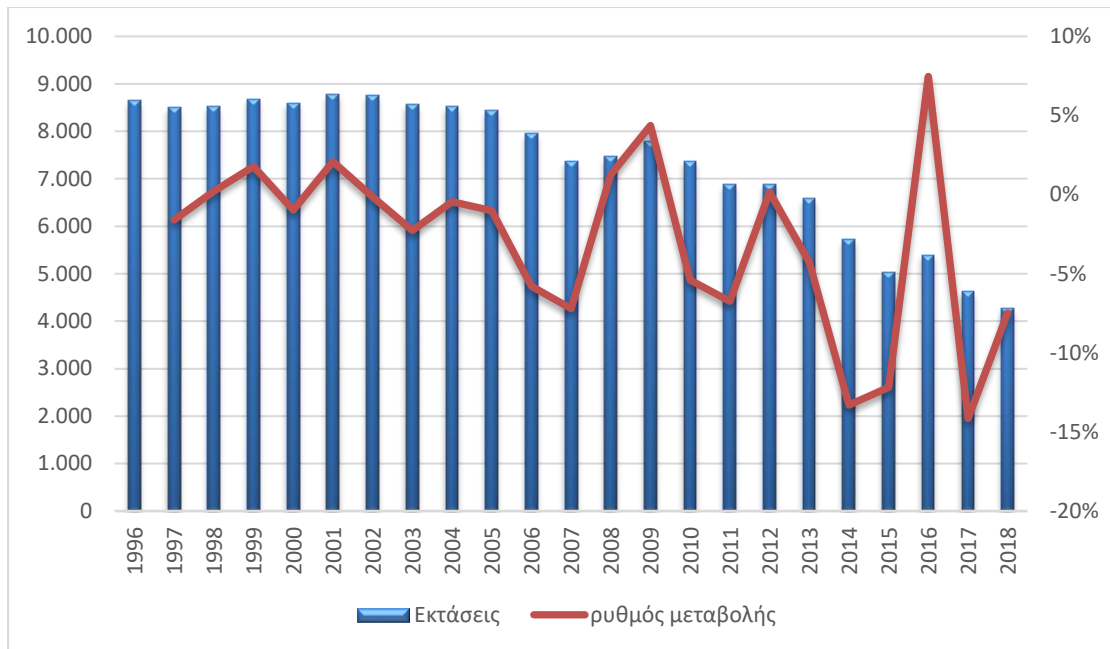
Διάγραμμα 3. Η σχετική σημασία του κλάδου της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία. Πηγή: ICAP, 2021

Τέλος, το επόμενο διάγραμμα παρουσιάζει την συμμετοχή της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία. Σύμφωνα με τις πληροφορίες του διαγράμματος αυτού, προκύπτει ότι με βάση το εν λόγω κριτήριο, ο εν λόγω κλάδος απασχολεί το 42% των ατόμων που απασχολούνται στον ευρύτερο κλάδο των τροφίμων, τουλάχιστον για το 2020 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

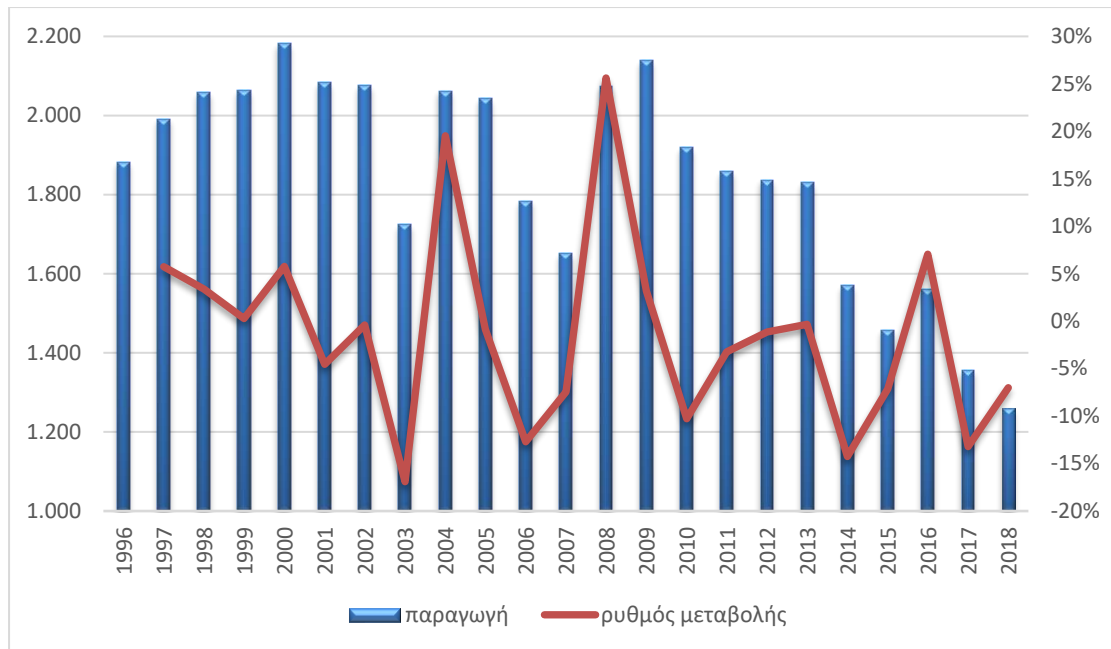
Διάγραμμα 4. Η σχετική σημασία του κλάδου της αρτοποιίας και των αλευρωδών στον κλάδο των τροφίμων, με βάση τον αριθμό των εργαζόμενων. Πηγή: ICAP, 2021

Επιπλέον, το επόμενο διάγραμμα παρέχει πληροφορίες σχετικά με την διαχρονική εξέλιξη των στρεμμάτων καλλιεργούμενων εκτάσεων σίτου σε χιλιάδες στρέμματα και την ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2018. Σύμφωνα με τις πληροφορίες του διαγράμματος αυτού γίνεται εμφανής η τάση μείωσης της συνολικά καλλιεργούμενης έκτασης, καθώς μετά από 22 χρόνια λιγότερες από τις μισές εκτάσεις καλλιεργούνται πλέον με σιτηρά, καθώς η τάση είναι διαρκούς μείωσης με μικρές ετήσιες αλλαγές.

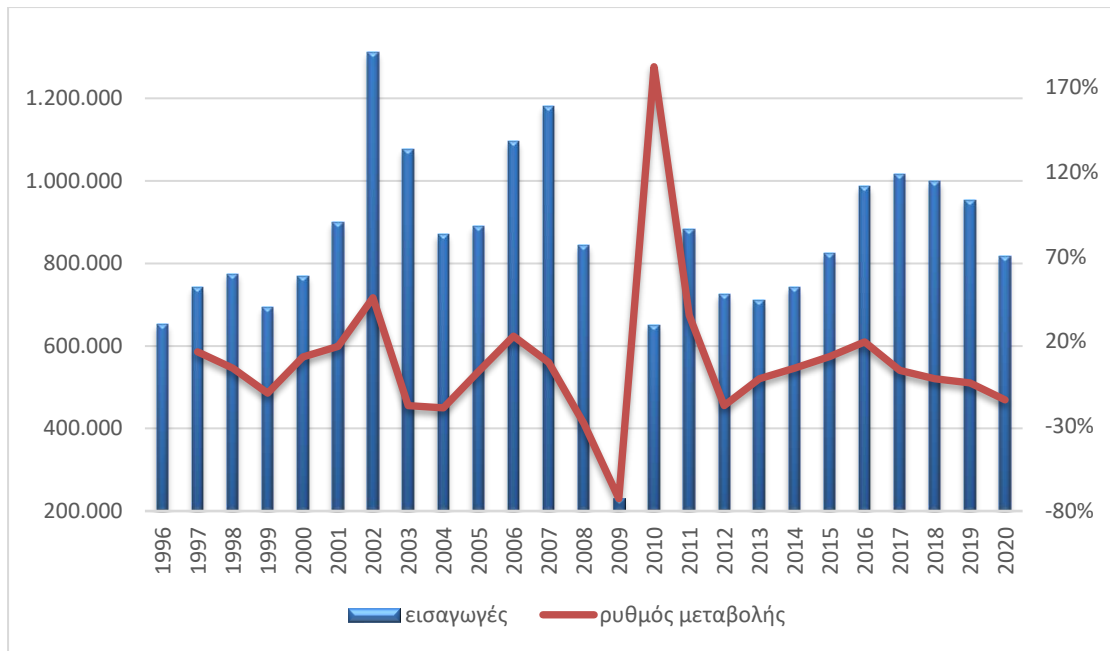
Διάγραμμα 5. Η διαχρονική εξέλιξη των στρεμμάτων καλλιεργούμενων εκτάσεων σίτου σε χιλιάδες στρέμματα και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2018. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί

Παρόμοια εξάλλου είναι και η διαχρονική εξέλιξη της παραγωγής καθώς αυτή το 2018 ήταν σχεδόν η μισή σε σχέση με τις χρονιές με την μεγαλύτερη παραγωγή, οι οποίες ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι ήταν χρονιές (συγκεκριμένα το 2001 και το 2009) κατά τις οποίες είχε ήδη ξεκινήσει η μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης. Ωστόσο, συνολικά η παραγωγή έχει μειωθεί αισθητά αν και όχι στον βαθμό που μειώθηκαν οι καλλιεργούμενες εκτάσεις.

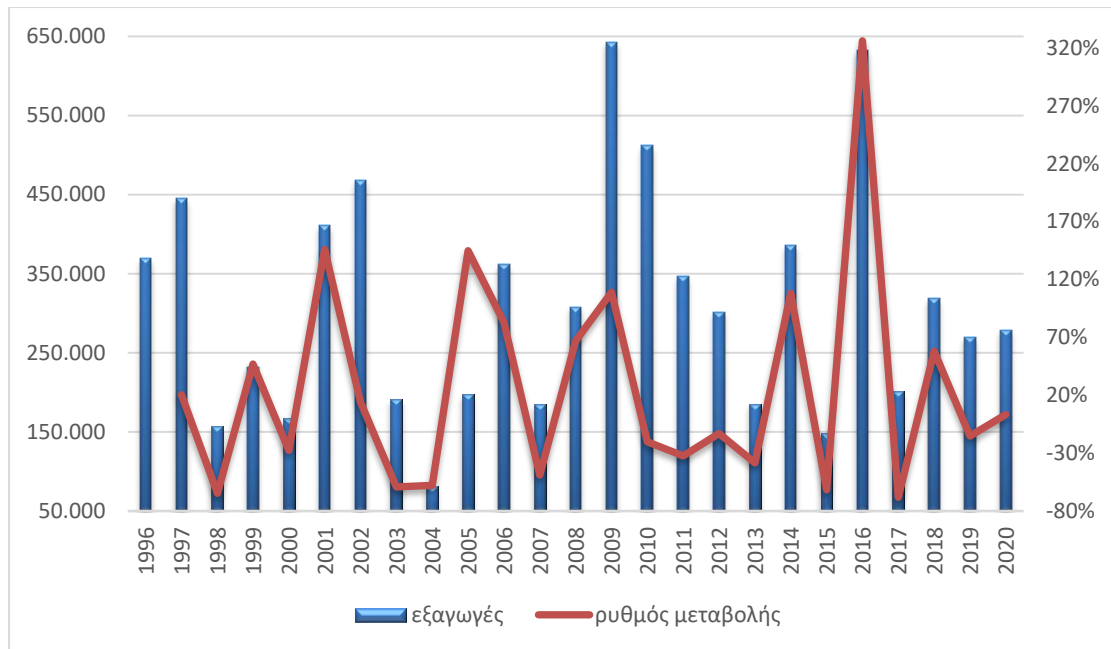
Διάγραμμα 6. Η διαχρονική εξέλιξη της παραγωγής σίτου σε χιλιάδες τόνους και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2018. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί

Από την άλλη πλευρά, οι εισαγωγές σίτου είναι διαχρονικά σχετικά σταθερές και κινούνται περίπου λίγο κάτω από το ένα εκατομμύριο τόνους ετησίως. Τις περισσότερες χρονιές οι εισαγωγές διαμορφώνονται περίπου στις 800.000 τόνους ενώ εντύπωση προκαλεί η σχεδόν ολική μείωσή τους το 2009.

Διάγραμμα 7. Η διαχρονική εξέλιξη των εισαγωγών σίτου σε τόνους και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2020. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί

Επιπλέον, η εικόνα των εξαγωγών σίτου είναι περισσότερο ασταθής καθώς δεν παρατηρείται μια σταθερή τάση. Υπάρχουν χρονιές που οι εξαγωγές ξεπερνούν τις 600.00 τόνους όπως είναι για παράδειγμα το 2009 και το 2016 και άλλες που δεν αγγίζουν ούτε τις 100.000 τόνους όπως το 2004. Ωστόσο είναι ξεκάθαρο από τον συνδυασμό των διαγραμμάτων των εισαγωγών και των εξαγωγών ότι υπάρχει σαφές εμπορικό έλλειμα στον σίτο και ότι η Ελλάδα δεν είναι με τα δεδομένα αυτά αυτάρκης στο αγαθό αυτό.

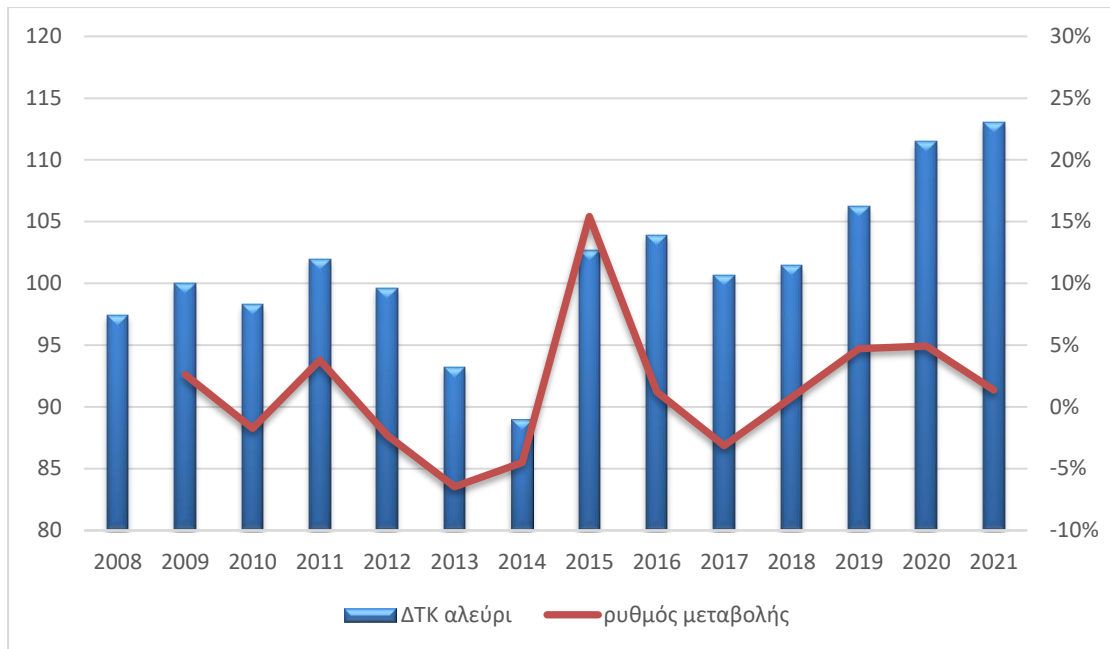

Διάγραμμα 8. Η διαχρονική εξέλιξη των εξαγωγών σίτου σε τόνους και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 1996 έως και το 2020. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί

2.2. Η ζήτηση για άλευρα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

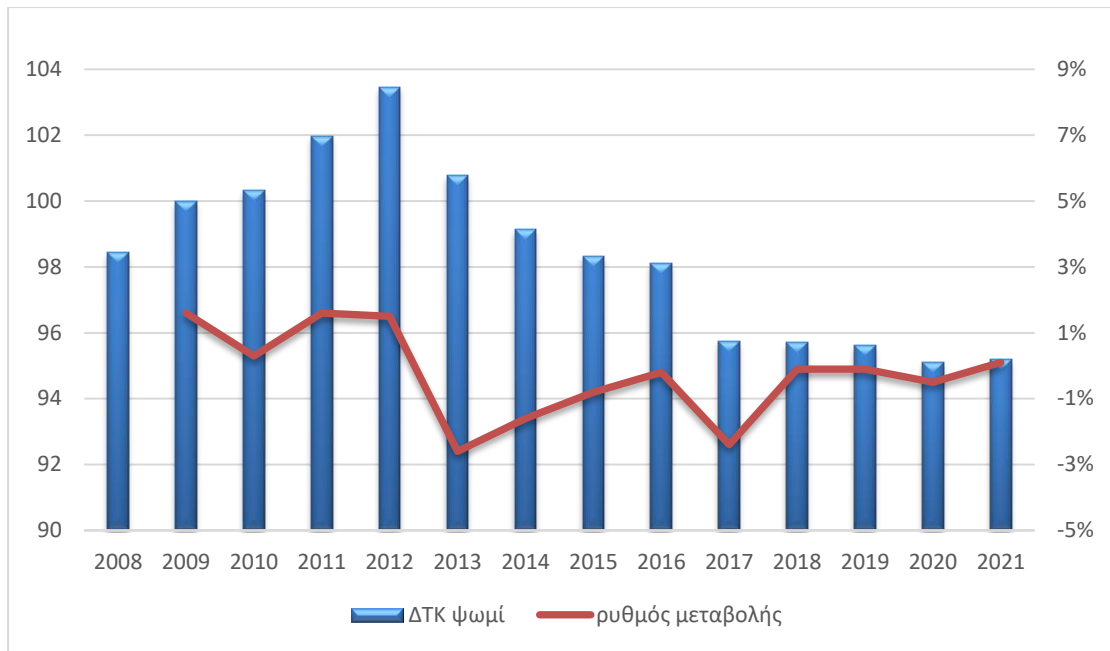
Στην παράγραφο αυτή το ενδιαφέρον στρέφεται στην πλευρά της ζήτησης για άλευρα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί, ο δείκτης τιμών του καταναλωτή για το αλεύρι με έτος βάσης το 2009 κινήθηκε ανοδικά τα επόμενα χρόνια, σημειώνοντας μια σωρευτική αύξηση της τάξης του 13% σε σχέση με αυτό το έτος βάσης. Ωστόσο, η αύξηση αυτή παρατηρήθηκε τα τελευταία κυρίως χρόνια ενώ τα περισσότερα χρόνια ήταν σχετικά σταθερός.

Διάγραμμα 9. Η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή για το αλεύρι και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 2008 έως και το 2021. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί

Εξάλλου, ο δείκτης τιμών του καταναλωτή για το ψωμί ήταν πολύ περισσότερος ανελαστικός, όπως εξάλλου είναι αναμενόμενο ο καθώς το ψωμί είναι αγαθό πρώτης ανάγκης και η τιμή του σε μεγάλο βαθμό διασφαλίζεται από τον κεντρικό σχεδιασμό. Ωστόσο, φαίνονται κάποιες μικρές μεταβολές, οι οποίες σωρευτικά οδήγησαν σε μια πτώση της τάξης του 5% σε σχέση με το έτος βάσης, για το 2018.

Διάγραμμα 10. Η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή για το ψωμί και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή της από το 2008 έως και το 2021. Πηγή: ICAP, 2021 & ίδιοι υπολογισμοί

Επιπλέον, ο επόμενος πίνακας παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την διαχρονική εξέλιξη του μέσου όρου των μηνιαίων αγορών ορισμένων ειδών από τα νοικοκυριά στην Ελλάδα, την περίοδο 2016- 2019, σε ευρώ. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα αυτού, ενώ παρατηρήθηκε μια μικρή αύξηση στο ποσό που δαπανούν οι καταναλωτές για τις αγορές τους της τάξης του 6% ανάμεσα στο 2016 και το 2019, η αύξηση στις δαπάνες για είδη διατροφής ήταν λιγότερη από μισή (2,5%) κάτι που βέβαια δεν φάνηκε να συμβαίνει στις δαπάνες για αγορά αλεύρων, οι οποίες μειώθηκαν ελαφρώς. Τα παραπάνω αντιστακώνονται εξάλλου και στον δεύτερο πίνακα που ακολουθεί, ο οποίος περιλαμβάνει τις ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές των μεγεθών που συζητήθηκαν προηγουμένως.

Πίνακας 3. Μέσος όρος μηνιαίων αγορών ορισμένων ειδών από τα νοικοκυριά στην Ελλάδα, την περίοδο 2016- 2019, σε ευρώ.

Κατηγορία	2016	2017	2018	2019
Σύνολο αγορών	1.392,03	1.414,09	1.442,35	1.478,22
Είδη Διατροφής	272,95	273,82	274,02	279,28
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	44,85	45,24	45,52	46,53
Αλεύρι όλων των τύπων και άλλα	0,46	0,5	0,49	0,49
δημητριακά (υψηλής περιεκτικότητας σε φυτικές ίνες)	1,59	1,16	1,13	1,14

Πηγή: ICAP, 2021 & ICAP, 2019.

Πίνακας 4. Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του Μέσου όρου των μηνιαίων αγορών ορισμένων ειδών από τα νοικοκυριά στην Ελλάδα, την περίοδο 2017- 2019.

Κατηγορία	2017	2018	2019
Σύνολο αγορών	1,6%	2,0%	2,4%
Είδη Διατροφής	0,3%	0,1%	1,9%
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	0,9%	0,6%	2,2%
Αλεύρι όλων των τύπων και άλλα	8,0%	-2,0%	0,0%
δημητριακά (υψηλής περιεκτικότητας σε φυτικές ίνες)	-37,1%	-2,7%	0,9%

Πηγή: Ίδιοι υπολογισμοί

Επιπρόσθετα, ο επόμενος πίνακας παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την διαχρονική εξέλιξη του μέσου όρου των μηνιαίων ποσοτήτων ορισμένων ειδών αρτοποιείου από τα νοικοκυριά στην Ελλάδα, την περίοδο 2016- 2019, σε γραμμάρια. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα αυτού, ενώ παρατηρήθηκε μια αρχική μικρή αύξηση στις ποσότητες που αγοράζουν οι καταναλωτές ανάμεσα στο 2016 και το 2017, η τάση άλλαξε τα επόμενα δύο χρόνια, κάτι που συνέβη και στις δυο

κατηγορίες αλεύρων που παρουσιάζονται στον πίνακα αυτό. Τα παραπάνω αντανακλώνονται εξάλλου και στον δεύτερο πίνακα που ακολουθεί, ο οποίος περιλαμβάνει τις ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές των μεγεθών που συζητήθηκαν προηγουμένως.

Πίνακας 5. Μέσος όρος μηνιαίων ποσοτήτων ορισμένων ειδών που αποκτήθηκαν από τα νοικοκυριά, σε γραμμάρια

Κατηγορία	2016	2017	2018	2019
Ψωμί και είδη αρτοποιίας	10.630,5	10.637,56	10.350,59	10.467,72
Αλεύρι όλων των τύπων και άλλα δημητριακά (υψηλής περιεκτικότητας σε φυτικές ίνες)	211,92	226,8	222,31	210,75
Αλεύρι όλων των τύπων και άλλα δημητριακά (χαμηλής περιεκτικότητας σε φυτικές ίνες)	1.400,82	1.143,95	1.094,32	1.023,88

Πηγή: ICAP, 2021 & ICAP, 2019.

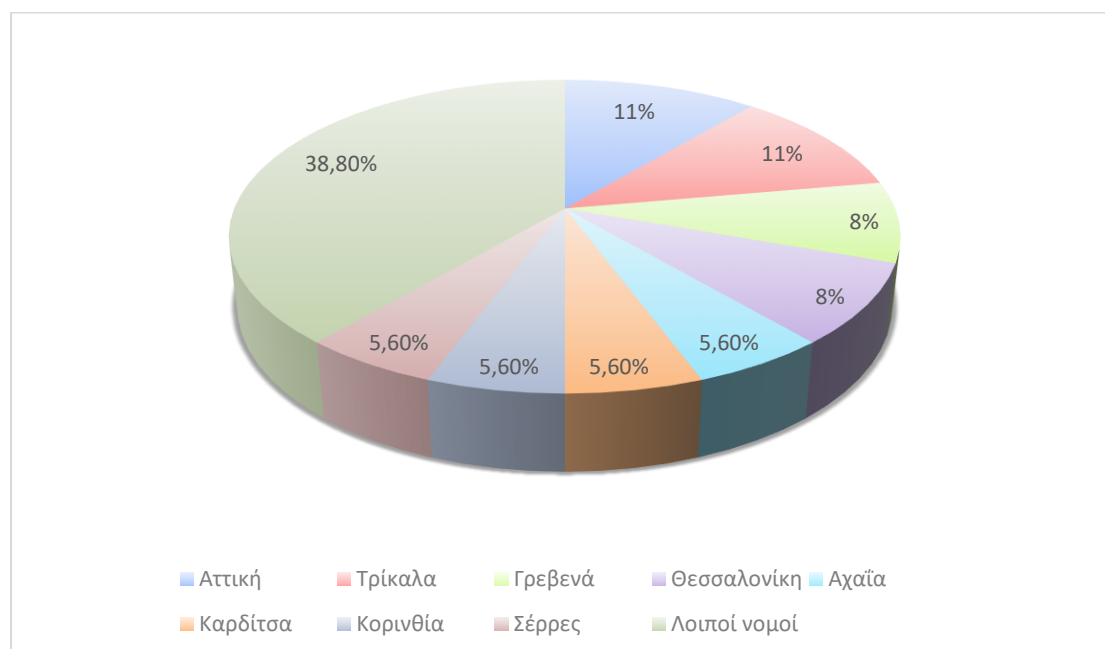
Πίνακας 6. Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του Μέσου όρου των μηνιαίων ποσοτήτων ορισμένων ειδών που αποκτήθηκαν από τα νοικοκυριά την περίοδο 2017- 2019.

Κατηγορία	2017	2018	2019
Ψωμί και είδη αρτοποιίας	0,1%	-2,8%	1,1%
Αλεύρι όλων των τύπων και άλλα δημητριακά (υψηλής περιεκτικότητας σε φυτικές ίνες)	6,6%	-2,0%	-5,5%
Αλεύρι όλων των τύπων και άλλα δημητριακά (χαμηλής περιεκτικότητας σε φυτικές ίνες)	-22,5%	-4,5%	-6,9%

Πηγή: Ίδιοι υπολογισμοί

2.3 Η προσφορά για αλεύρα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

Τέλος, πριν την ολοκλήρωση του παρόντος κεφαλαίου κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά και στην πλευρά της προσφοράς στην αγορά των αλεύρων, η οποία εξάλλου αποτελεί και το αντικείμενο της εργασίας. Αρχικά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι συνολικά στον κλάδο περιλαμβάνονται 36 επιχειρήσεις, οι οποίες κατανέμονται γεωγραφικά στην Ελλάδα με τον τρόπο που φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί. Από το διάγραμμα αυτό αξίζει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι η Αττική, η οποία είναι με διαφορά η μεγαλύτερη περιφερειακή ενότητα της Ελλάδας από την άποψη του πληθυσμού, συγκεντρώνει μόνο το 11% των εδρών των εταιριών του κλάδου. Αυτό ωστόσο έχει μια εξήγηση, σύμφωνα με την οποία οι εταιρίες του κλάδου προτιμούν να είναι εγκατεστημένες κοντά στον τόπο παραγωγής των σιτηρών για να μειώσουν τα μεταφορικά κόστη και αυτό με την σειρά του λαμβάνει χώρα σε μεγάλες εκτάσεις καλλιέργειας που δεν είναι το ίδιο εύκολα διαθέσιμες σε πυκνοκατοικημένες περιοχές.

Διάγραμμα 11. Κατανομή των παραγωγικών εταιριών αλεύρων ανά περιφερειακή ενότητα για το 2021. Πηγή: ICAP, 2021

Στην συνέχεια, παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς των τεσσάρων μεγαλύτερων εταιριών του κλάδου, οι οποίες όπως θα συζητηθεί και στην συνέχεια, κατέχουν πάνω από το 50% του κύκλου εργασιών του κλάδου.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα σχετικά στοιχεία για την εταιρία ELBISCO ΑΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, διαχρονικά οι πωλήσεις της εν λόγω εταιρίας προσεγγίζουν τα 100 εκατομμύρια ευρώ, ενώ σωρευτικά για τα υπό μελέτη έτη, η εταιρία αυξάνει τις πωλήσεις της κατά 5% περίπου. Από την άλλη πλευρά, το μερίδιο αγοράς της εταιρίας κυμαίνεται γύρω στο 17 με 18%, ενώ το 2020 αυτό σημειώνει σημαντική αύξηση.

Πίνακας 7. Η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της ELBISCO ΑΕ και ο ρυθμός μεταβολής τους, την περίοδο 2013- 2020.

Έτος	Πωλήσεις	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	Μερίδιο αγοράς	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής
2013	100.093.000		17,3%	

2014	97.780.000	-2,3%	17,7%	2,0%
2015	100.675.000	3,0%	18,0%	2,0%
2016	97.584.000	-3,1%	18,1%	0,4%
2017	94.038.000	-3,6%	18,3%	0,9%
2018	98.099.000	4,3%	18,5%	1,1%
2019	99.611.000	1,5%	18,0%	-2,3%
2020	105.000.000	5,4%	26,2%	45,1%

Πηγή: ICAP, 2021 & ICAP, 2019 & ίδιοι υπολογισμοί

Στην συνέχεια, παρουσιάζονται τα σχετικά στοιχεία για την εταιρία ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ ΑΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, διαχρονικά οι πωλήσεις της εν λόγω εταιρίας προσεγγίζουν τα 100 εκατομμύρια ευρώ, ενώ σωρευτικά για τα υπό μελέτη έτη, η εταιρία αυξάνει τις πωλήσεις της κατά 4% περίπου. Από την άλλη πλευρά, το μερίδιο αγοράς της εταιρίας κυμαίνεται γύρω στο 16 με 18%, ενώ το 2020 αυτό σημειώνει σημαντική αύξηση.

Πίνακας 8. Η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ ΑΕ και ο ρυθμός μεταβολής τους, την περίοδο 2013- 2020.

Έτος	Πωλήσεις	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	Μερίδιο αγοράς	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής
2013	93.953.493		16,3%	
2014	88.006.162	-6,3%	15,9%	-2,2%
2015	101.371.750	15,2%	18,2%	14,1%
2016	96.536.741	-4,8%	17,9%	-1,4%
2017	92.153.609	-4,5%	17,9%	-0,1%
2018	91.885.260	-0,3%	17,3%	-3,4%
2019	100.584.409	9,5%	18,2%	5,3%
2020	97.921.879	-2,6%	24,4%	34,0%

Πηγή: ICAP, 2021 & ICAP, 2019 & ίδιοι υπολογισμοί

Στην συνέχεια, παρουσιάζονται τα σχετικά στοιχεία για την εταιρία ΓΙΩΤΗΣ ΑΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, διαχρονικά οι πωλήσεις της εν λόγω εταιρίας προσεγγίζουν τα 75 εκατομμύρια ευρώ, ενώ σωρευτικά για τα υπό μελέτη έτη, η εταιρία αυξάνει τις πωλήσεις της κατά 3% περίπου. Από την άλλη πλευρά, το μερίδιο αγοράς της εταιρίας κυμαίνεται γύρω στο 12 με 14%, ενώ το 2020 αυτό σημειώνει σημαντική αύξηση.

Πίνακας 9. Η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της ΓΙΩΤΗΣ ΑΕ και ο ρυθμός μεταβολής τους, την περίοδο 2013- 2020.

Έτος	Πωλήσεις	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	Μερίδιο αγοράς	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής
2013	69.526.986		12,0%	
2014	70.162.053	0,9%	12,7%	5,3%
2015	70.342.188	0,3%	12,6%	-0,7%
2016	72.984.750	3,8%	13,5%	7,4%
2017	74.655.429	2,3%	14,5%	7,1%
2018	76.455.421	2,4%	14,4%	-0,7%
2019	76.422.869	0,0%	13,8%	-3,8%
2020	71.417.145	-6,6%	17,8%	28,6%

Πηγή: ICAP, 2021 & ICAP, 2019 & ίδιοι υπολογισμοί

Τέλος, παρουσιάζονται τα σχετικά στοιχεία για την εταιρία ΜΥΛΟΙ ΠΑΠΑΦΙΛΗ ΑΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, διαχρονικά οι πωλήσεις της εν λόγω εταιρίας προσεγγίζουν τα 40 εκατομμύρια ευρώ, ενώ σωρευτικά για τα υπό μελέτη έτη, η εταιρία αυξάνει τις πωλήσεις της κατά 1% περίπου. Από την άλλη πλευρά, το μερίδιο αγοράς της εταιρίας κυμαίνεται γύρω στο 7 με 8%, ενώ το 2020 αυτό σημειώνει σημαντική αύξηση.

Πίνακας 10. Η διαχρονική εξέλιξη των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της ΜΥΛΟΙ ΠΑΠΑΦΙΛΗ ΑΕ και ο ρυθμός μεταβολής τους, την περίοδο 2013- 2020.

Έτος	Πωλήσεις	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	Μερίδιο αγοράς	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής
2013	39.766.726		6,9%	
2014	39.565.027	-0,5%	7,2%	3,9%

2015	46.483.616	17,5%	8,3%	16,4%
2016	38.571.129	-17,0%	7,2%	-14,1%
2017	36.523.781	-5,3%	7,1%	-0,9%
2018	37.507.550	2,7%	7,1%	-0,5%
2019	40.496.059	8,0%	7,3%	3,9%
2020	39.153.000	-3,3%	9,8%	33,0%

Πηγή: ICAP, 2021 & ICAP, 2019 & ίδιοι υπολογισμοί

Τέλος, ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την διαχρονική εξέλιξη του μεριδίου αγοράς των τεσσάρων μεγαλύτερων εταιριών του κλάδου και τον ρυθμό μεταβολής του, την περίοδο 2013- 2020. Όπως εξάλλου σημειώθηκε και στην ανάλυση που προηγήθηκε, το σημαντικότερο ίσως εύρημα αυτής της διαχρονικής ανάλυσης είναι το γεγονός ότι κατά την περίοδο της πανδημίας, που εκφράζεται από τα αποτελέσματα του 2020, οι τέσσερις μεγάλοι του κλάδου αύξησαν το συνολικό τους μερίδιο κατά 36% ελέγχοντας πλέον το 78% της αγοράς, ενώ τα προηγούμενα χρόνια, το μερίδιο αυτό ήταν κάτω από το 60%. Αυτό δείχνει την πίεση που δέχτηκαν οι μικρότερες εταιρίες του κλάδου και μένει να φανεί τα επόμενα χρόνια αν αυτή η τάση είναι μόνιμη ή στην αγορά θα λάβει χώρα κάποιου είδους διόρθωση.

Πίνακας 11. Η διαχρονική εξέλιξη του μεριδίου αγοράς των τεσσάρων μεγαλύτερων εταιριών του κλάδου και ο ρυθμός μεταβολής του, την περίοδο 2013- 2020.

Έτος	Μερίδιο αγοράς	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής
2013	52,6%	
2014	53,5%	1,7%
2015	57,1%	6,9%

2016	56,7%	-0,8%
2017	57,7%	1,8%
2018	57,2%	-0,9%
2019	57,4%	0,4%
2020	78,1%	36,0%

Πηγή: Ίδιοι υπολογισμοί

3. Βιβλιογραφική επισκόπηση

3.1 Η σημασία του εμπορίου στην γεωργική οικονομία και στην αγορά των αλεύρων ειδικότερα

Η εξαγωγική αγορά είναι ένα από τα κύρια συστατικά της επιχείρησης των αλευρόμυλων. Η βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία των αλευρόμυλων είναι η διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού μηχανισμού που θα αναπτύξει ένα εννοιολογικό πλαίσιο τιμολόγησης και η εκπόνηση ενός προσαρμόσιμου μηχανισμού τιμολόγησης σε αυτό το πλαίσιο (Altaibaeva et al., 2016).

Αυτός ο μηχανισμός πρέπει να λαμβάνει υπόψη το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης και δεν έχει τα μειονεκτήματα του σχεδιαζόμενου συστήματος τιμολόγησης (ανισορροπία παραγωγής και κατανάλωσης, μη συμμόρφωση), αφενός, και έχει πλεονεκτήματα σε σύγκριση με την αυθόρμητη τιμολόγηση από την άλλη πλευρά. Οι τιμές παίρνουν τεράστια σημασία στην ανάπτυξη της γεωργίας. Η οικονομική αποδοτικότητα της παραγωγής, η εκτεταμένη αναπαραγωγή, η αμοιβή και η υλική ενθάρρυνση της εργασίας, η ισορροπημένη αναλογία των διαφόρων τομέων εξαρτώνται από τις τιμές (Altaibaeva et al., 2016).

Οι τιμές των αγροκτημάτων, σε αντίθεση με τις τιμές σε άλλους τομείς, διαμορφώνονται με βάση τον κοινωνικά αναγκαίο χρόνο εργασίας και τις διευκολύνσεις που απαιτούνται για καλύτερες συνθήκες αγροτικής παραγωγής. Στην οικονομία της αγοράς ο προσδιορισμός των τιμών λαμβάνει υπόψη του το κόστος ή την αξία του προϊόντος, τους όρους ανταλλαγής αγαθών, την προσφορά και τη ζήτηση, τις συνθήκες της αγοράς, την ποιότητα των προϊόντων, τη φορολογική πολιτική, τον ανταγωνισμό εντός και εκτός κλάδου και την ανταγωνιστικότητα του προϊόντος (Lieberman, 2006).

Επιπλέον, η αγορά σιτηρών εκφράζει το σύνολο των σχέσεων αγοράς σε σχέση με τη δραστηριότητα της καλλιέργειας σιτηρών της γεωργίας, της μεταποίησης, της αποθήκευσης και της πώλησης των τελικών προϊόντων. Παρέχει δωρεάν μεταφορά

σιτηρών και προϊόντων σιτηρών, μέσω παραγωγής, υπηρεσιών και επιστημονικών και τεχνικών επιτευγμάτων για την καλλιέργεια σιτηρών τόσο εντός της χώρας όσο και σε σχέσεις με τα άλλα κράτη, δηλαδή καθιστά την περιοχή έτοιμη και ικανή να αντιμετωπίσει την ανταγωνιστικότητα των παραγωγών και των μεταπωλητών σιτηρών στις αγροτικές επιχειρήσεις (Altaibaeva & Zhaltyrova, 2014).

Δεδομένου ότι η τιμή της αγοράς σιτηρών καθορίζεται από την αναλογία προσφοράς και ζήτησης και η προσφορά έχει έντονες ετήσιες διακυμάνσεις ανάλογα με τις κλιματικές συνθήκες και άλλους παράγοντες, οι παραγωγοί σιτηρών δεν ενδιαφέρονται τόσο για την υψηλή τιμή αγοράς κάθε χρόνο, όσο για τη σταθερότητά της σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Η σταθερότητα υποστηρίζεται από ελάχιστες εγγυημένες προστατευτικές τιμές για ορισμένους τύπους σιτηρών, που αγοράζονται στους εθνικούς πόρους, καθώς και από κρατικές παρεμβάσεις αγορών εμπορευμάτων.

Οι τιμές του αλεύρου επηρεάζονται από τις συνθήκες της αγοράς σιτηρών, τις καταναλωτικές αγορές κ.λπ. Οι τιμές του σιταριού και, κατά συνέπεια, του αλευριού υπόκεινται σε εποχιακές διακυμάνσεις, μειώνονται στη νέα συγκομιδή και αυξάνονται μέχρι το τέλος της σεζόν, όταν τα αποθέματα είναι ελάχιστα. Οι τιμές του αλευριού είναι σε άμεση συσχέτιση με τις τιμές των σιτηρών. Οι τιμές του αλευριού αυξάνονται κατά την περίοδο υψηλής αύξησης των τιμών των σιτηρών, αν και οι τιμές του ψωμιού, ως κοινωνικά σημαντικό προϊόντος, δεν πρέπει να επηρεαστούν. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου τα αρτοποιεία δεν έχουν κέρδος. Μερικά από αυτά λειτουργούν χρησιμοποιώντας πρώτες ύλες που είναι διαθέσιμες στο απόθεμα (Salimzhanov, 2008).

Η διαφορά μεταξύ των τιμών των πρώτων υλών και των τελικών προϊόντων σε όλα τα στάδια διανομής τείνει να αυξάνεται. Οι τιμές του ψωμιού που κρατούνται τεχνητά από το κράτος καθιστούν αδύνατη τη στρατηγική διαχείριση της επιχείρησης στο σύνολό της που τελικά βλάπτει την ποιότητα και την ποικιλία των προϊόντων. Η κατάσταση μπορεί να διευθετηθεί με την επιδότηση των παραγωγών σιτηρών που θα μειώσουν τις τιμές των σιτηρών.

Προκειμένου να υπάρξει ευνοϊκή κατάσταση στην αγορά προϊόντων σιτηρών, είναι απαραίτητο να διατηρηθεί μια ισορροπημένη αναλογία μεταξύ των τιμών αγοράς, χονδρικής και λιανικής στην τροφική αλυσίδα: τιμή προσφοράς σιτηρών – τιμή αποθήκευσης και προετοιμασίας σιτηρών – τιμή χονδρικής αλεύρου – τιμή λιανικής

πώλησης ψωμιού. Απαιτούνται ορισμένοι παράγοντες για τη δημιουργία σταθερής ισοτιμίας τιμών, με βασικότερο τον κρατικό έλεγχο τιμολόγησης εξαιρουμένων των σημαντικών διακυμάνσεων σε ορισμένους πόρους και συνθήκες που διασφαλίζουν την ανάπτυξη των διαδικασιών αναπαραγωγής (Shelomentseva & Davidenko, 2013).

Εξάλλου, σχετικά με την παραγωγή, την κατανάλωση και το εμπόριο αγροδιατροφικών προϊόντων έχουν προκύψει πολλές θεωρίες. Μεταξύ αυτών μπορούμε να αναφέρουμε τη Ρικαρδιανή νεοκλασική θεωρία, τη θεωρία Heckscher–Ohlin και τη θεωρία του συγκριτικού πλεονεκτήματος, της ανοιχτής αγοράς, της απελευθέρωσης του εμπορίου κ.λπ. Όλα καθορίζουν τη σημασία και την αναγκαιότητα του διεθνούς εμπορίου από διάφορες απόψεις. Από αυτή την άποψη, καθίσταται προφανές ότι πρέπει να εξεταστούν διαφορετικά χαρακτηριστικά του εμπορίου.

Οι Grossman και Helpman (1989) επικεντρώνονται στον ρόλο του εξωτερικού εμπορικού περιβάλλοντος, των εμπορικών και βιομηχανικών πολιτικών στον καθορισμό των μακροπρόθεσμων ρυθμών ανάπτυξης. Διαπιστώνουν ότι οι διαφορές μεταξύ των χωρών στην αποτελεσματικότητα (δηλαδή, το συγκριτικό πλεονέκτημα) στην E&A έναντι της μεταποίησης επηρεάζουν σημαντικά τις αναπτυξιακές επιπτώσεις της οικονομικής δομής και των εμπορικών πολιτικών. Πέραν αυτού, το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας είναι κρίσιμο. Οι Nowak et al. (2020) τονίζουν ότι η ανταγωνιστικότητα είναι επί του παρόντος ένα βασικό ζήτημα για την κατανόηση των διαδικασιών σε μικρο-, μεσο- και μακροοικονομικό επίπεδο.

Ομοίως, ακόμη στα τέλη του 1980, ο Vollrath (1989) διαπίστωσε ότι οι πιο ανταγωνιστικοί εξαγωγείς γεωργικών προϊόντων είναι συνήθως αυτοί με τη λιγότερη κρατική παρέμβαση. Ωστόσο, ο Mizik (2021) επισημαίνει ότι η υποστηρικτική νομοθεσία και η πολιτική είναι ο πιο κρίσιμος παράγοντας που συμβάλλει στην ανταγωνιστικότητα των εγχώριων παραγωγών, ακολουθούμενο από προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, πιο εξελιγμένα προϊόντα που αποτελούν εξαιρετικά αποδοτική και κερδοφόρα παραγωγή.

Οι Nagy και Jambor (2019) υποστηρίζουν ότι οι κύριοι λόγοι πίσω από ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μπορούν να φανούν στην παραγωγή προϊόντων υψηλής επεξεργασίας και στην εξειδίκευση στην παραγωγή ενός ή μερικών από τα ανταγωνιστικά προϊόντα. Ο Pawlak (2018) τονίζει επίσης ότι οι χώρες συνήθως

επιτυγχάνουν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στο εμπόριο όταν εμπορεύονται εκείνες τις ομάδες που αντιστοιχούν στα υψηλότερα μερίδιά τους στις παγκόσμιες εξαγωγές και δημιουργούν ένα σταθερά αυξανόμενο θετικό εμπορικό ισοζύγιο. Έτσι, τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα είναι η πηγή του ευνοϊκού προφίλ εξειδίκευσής τους, σε συμφωνία με την κλασική θεωρία του συγκριτικού κόστους (θεωρία του συγκριτικού πλεονεκτήματος), που διατυπώθηκε αρχικά από τον David Ricardo και αργότερα βελτιώθηκε από τους John Stuart Mill, Cairnes και Bastable.

Οι Bojnec και Fertö (2014), με τη σειρά τους, τονίζουν τη σημασία της διαφοροποίησης του καλαθιού εξαγωγών για την επίτευξη ανταγωνιστικής εξειδίκευσης στις παγκόσμιες αγορές. Ο Nowak (2016) πρόσθεσε ότι το επίπεδο ανταγωνιστικότητας εξαρτάται σημαντικά από την ιστορική διαδρομή και τις φυσικές συνθήκες με τους καθοριστικούς τους παράγοντες και, επίσης, από το πόσο καιρό μια συγκεκριμένη χώρα είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία με τη σειρά της καθορίζει το επίπεδο υποστήριξης στον αγροδιατροφικό τομέα από κονδύλια της ΕΕ. Παρόμοιες ιδέες, που διευρύνθηκαν από την επίδραση των οικολογικών πτυχών, συζητήθηκαν επίσης από τους Pishgar-Komleh et al. (2021).

Εκτός από την αναφερόμενη βιβλιογραφία, μια σειρά από πρόσφατες ερευνητικές εργασίες δίνουν έμφαση στην εξέταση των εξαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και της ανταγωνιστικότητας του εμπορίου της ΕΕ, τονίζοντας τους κύριους καθοριστικούς παράγοντες επιλεγμένων ευρωπαϊκών χωρών με διαφορετικές απόψεις, συμπεριλαμβανομένων των γεωγραφικών/κλιματικών πτυχών διαφορετικών περιοχών, ή τις ιδιαιτερότητες επιλεγμένων αγορών γεωργικών προϊόντων διατροφής.

Σύμφωνα με τους Smutka et al. (2016), το τσεχικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων διατροφής επικεντρώνεται συνεχώς μόνο στην ενιαία αγορά της ΕΕ, τόσο όσον αφορά τις εξαγωγές όσο και τις εισαγωγές. Οι Bojnec και Fertö (2011) ανακάλυψαν ότι μεταξύ άλλων χωρών της ΕΕ, η Τσεχική Δημοκρατία έχει μεγαλύτερο αριθμό προϊόντων με σχετικά εμπορικά μειονεκτήματα.

Οι Smutka et al. (2019) αναφέρουν ότι τα κύρια προβλήματα της ανάπτυξης των τσεχικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων σε σχέση με τις χώρες της ΕΕ είναι: η συνεχής μείωση της απόδοσης όγκου και η μείωση της μοναδιαίας αξίας, ενώ σε σχέση με τις χώρες εκτός ΕΕ, η σχέση μεταξύ αύξησης όγκου και απόδοσης αξίας είναι πιο

ισορροπημένη και, επομένως, τα συγκριτικά πλεονεκτήματα σχετίζονται με πτυχές ποιότητας και υψηλότερη προστιθέμενη αξία.

3.2 Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στην Γαλλία

Η καλλιέργεια σιταριού στη Γαλλία, βρίσκεται γενικά στην περιοχή γύρω από το Παρίσι. Η παραγωγή σιταριού εκτείνεται βόρεια του Παρισιού και στα νοτιοδυτικά. Υπάρχει διάσπαρτη αλλά σχετικά μικρή παραγωγή και στα νότια μέρη της Γαλλίας. Οι πέντε μεγαλύτερες περιοχές παραγωγής αντιπροσώπευαν το 55 τοις εκατό του σιταριού τα τελευταία χρόνια (Wilson et al., 1989).

Το χειμερινό μαλακό σιτάρι είναι το κυρίαρχο είδος που παράγεται στη Γαλλία. Επιπλέον, παράγονται μικρές ποσότητες ανοιξιάτικου μαλακού σίτου και σκληρού σίτου. Αν και η παραγωγή Durum ήταν σχετικά τυχαία, έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Οι αποδόσεις για το χειμερινό μαλακό είναι μεγαλύτερες από το ανοιξιάτικο μαλακό, που ξεπερνούν αυτές του Durum. Οι αποδόσεις στη Γαλλία είναι σημαντικά μεγαλύτερες από ό,τι σε άλλες χώρες εξαγωγής. Το 1986, οι αποδόσεις στο γαλλικό σιτάρι ήταν 2,5, 2,4, 3,1 και 3,7 φορές μεγαλύτερες από αυτές στον Καναδά, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αργεντινή και την Αυστραλία, αντίστοιχα. Ωστόσο, οι αποδόσεις στη Γαλλία έχουν μειωθεί από την κορύφωσή τους το 1984, ενώ έχουν μειωθεί σε μικρότερο βαθμό στις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αργεντινή και την Αυστραλία (Wilson et al., 1989).

Οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν πάντα ο μεγαλύτερος εξαγωγέας σιταριού, ακολουθούμενες από τον Καναδά, την ΕΕ και την Αυστραλία, με κατά προσέγγιση σειρά σημασίας. Οι εξαγωγές των ΗΠΑ ήταν πιο μεταβλητές από αυτές των άλλων εξαγωγέων και μειώθηκαν μεταξύ 1981/82 και 1986/87. Η ΕΕ ήταν παραδοσιακά ένας σχετικά μικρός εξαγωγέας, αλλά από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 οι εξαγωγές αυξήθηκαν και η ανάπτυξη ξεπέρασε αυτή άλλων εξαγωγέων (Wilson et al., 1989).

Εξάλλου, ο τομέας των δημητριακών της Γαλλίας έχει δεσμευτεί εδώ και πολλά χρόνια να προσφέρει μια παραγωγή υψηλής ποιότητας. Το 98% της καλλιεργούμενης έκτασης καλλιεργείται με αρτοποιασκευαστικές ποικιλίες σιταριού με συμπληρωματικά χαρακτηριστικά. Για το μαλακό σιτάρι καλλιέργειας 2019, 32,4 εκατομμύρια τόνοι αλεσμένου σίτου ταξινομούνται ως «Superior» ή «Premium», με περιεκτικότητα σε πρωτεΐνη άνω του 11% και ειδικό βάρος πάνω από 76 kg/hl. Αυτές οι τιμές επιτρέπουν στη συγκομιδή του 2019 να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις όλων των πελατών στην εγχώρια αγορά της Γαλλίας καθώς και σε αυτούς στην εξωτερική αγορά (Arvalis, 2020).

Επιπλέον, η γαλλική πολιτική σιτηρών διέπεται από τριετή οικονομικά σχέδια. Οι λεγόμενες «τιμές εκστρατείας» – σταθερές τιμές για τους παραγωγούς – έπρεπε να καθοριστούν έως την 31η Ιουλίου κάθε έτους (η περίοδος εμπορίας ξεκινάει την 1η Αυγούστου). Αυτές οι τιμές ήταν φυσικά μόνο για προϊόντα καλής ποιότητας. Οι πραγματικές τιμές που πληρώνονταν στους παραγωγούς ήταν συχνά πολύ χαμηλότερες από τις «τιμές εκστρατείας», λόγω ορισμένων κρατικών φόρων και άλλων εισφορών. Το μόνο μη ελεγχόμενο προϊόν ήταν η βρώμη, αλλά και εδώ ίσχυε μια τιμή παρέμβασης, αν και σε πολύ χαμηλό επίπεδο (Stohr & Schumacher, 2008)

Για να ενθαρρυνθεί η παραγωγή αραβοσίτου, καταβλήθηκε πρόσθετη πριμοδότηση για κάθε τόνο που παραδόθηκε. Για να βοηθηθούν οι παραγωγοί να αποθηκεύουν τα προϊόντα τους, καταβάλλονταν ανά διμηνιαίες προσαυξήσεις πάνω από την τιμή μεταξύ Αυγούστου και Μαΐου. Καθώς το σιτάρι παρήχθη ήδη σε πλεόνασμα, υπόκειτο σε αυστηρότερους κανονισμούς. Η τιμή καταβλήθηκε μόνο για ένα συγκεκριμένο ποσό, το οποίο δεν αντιστοιχούσε στο συνολικό ποσό που πουλήθηκε από όλους τους αγρότες. Την τριετία 1958-1961, το μέγιστο αυτό ποσό ορίστηκε στους 7,2 εκατομμύρια τόνους (Stohr & Schumacher, 2008).

Οι ετήσιες εξαγωγές σιταριού 1 – 2 εκατομμυρίων τόνων πωλήθηκαν ελλειμματικά στην παγκόσμια αγορά με τα χαμηλότερα επίπεδα τιμών. Τα δύο τρίτα του ελλείμματος καλύφθηκαν από το γαλλικό κράτος και τα υπόλοιπα από τους αγρότες. Σε μια προσπάθεια να μειωθεί η παραγωγή μαλακού σιταριού και να προωθηθεί η παραγωγή ζωοτροφών, οι υψηλότερες παραδόσεις από τους αγρότες υπόκεινταν σε αυξανόμενες εισφορές, όπως η συμμετοχική απορρόφηση. Οι αγρότες που συμφώνησαν να μειώσουν τις εκτάσεις μαλακού σίτου τους κατά 20%

απαλλάχθηκαν από τη συμμετοχική απορρόφηση. Η διαχείριση και η παρακολούθηση της γαλλικής αγοράς σιτηρών βρίσκονταν υπό τη δικαιοδοσία του ONIC (Office National Interprofessionnel des Céréales) (Stohr & Schumacher, 2008).

3.3. Η γερμανική πολιτική σιτηρών.

Μέχρι να τεθεί σε ισχύ κάποιος κανονισμός οι τιμές των σιτηρών –και μαζί με αυτές ολόκληρο το επίπεδο τιμών των γεωργικών προϊόντων– ήταν πολύ πάνω από τις τιμές της παγκόσμιας αγοράς. Κατασκευάστηκε ένα περίπλοκο σύστημα ελάχιστων και ανώτατων τιμών, ποσοτώσεων εισαγωγής και εισφορών, υποχρεωτικής ανάμειξης σιτηρών και κρατικών παρεμβάσεων στην αγορά σε μια προσπάθεια να εξασφαλιστεί ο εφοδιασμός μιας αγοράς που πλήττεται από ελλείψεις και σταθερές τιμές για τους παραγωγούς.

Η ευθύνη για τη διαχείριση αυτής της αγοράς ήταν στα χέρια της κρατικής εταιρείας Einfuhr-und Vorratsstelle (EVSt) – του οργανισμού εισαγωγών και προμηθειών. Ένα σημαντικό μέσο για τη ρύθμιση της αγοράς ήταν η κατανομή των ποσοτώσεων εισαγωγών, οι οποίες καταρτίστηκαν με βάση το ετήσιο «σχέδιο εισαγωγών και προμήθειας». Η διαφορά μεταξύ των χαμηλότερων τιμών της παγκόσμιας αγοράς και του πολύ υψηλότερου εθνικού επιπέδου αντισταθμίστηκε με εισφορές – μια διαδικασία που μοιάζει με την μετέπειτα κοινή διαδικασία για τις εισαγωγές (Stohr & Schumacher, 2008).

Οι ποσοτώσεις και οι εισφορές εισαγωγών συμπληρώθηκαν από την υποχρεωτική ανάμειξη για το εγχώριο σιτάρι. Οι μύλοι ήταν υποχρεωμένοι σε τουλάχιστον 75% εγχώριο σιτάρι για άλεση. Για να διασφαλιστούν οι τιμές παραγωγού, οι σπόροι εκτός από τη βρώμη και τον αραβόσιτο αγοράστηκαν από το EVSt σε προκαθορισμένες ελάχιστες τιμές και αποθηκεύτηκαν. Αυτό το «σύστημα παρέμβασης» επρόκειτο επίσης να εμφανιστεί στην μετέπειτα Κοινή Οργάνωση Αγοράς Σιτηρών (Stohr & Schumacher, 2008).

Πριν από την έναρξη ισχύος του Κανονισμού για το σιτάρι και τη σίκαλη υπήρξε μια περιφερειακή διαφοροποίηση. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία χωρίστηκε σε 4 περιφέρειες: Η ζώνη τιμών IV (γύρω από το Ντούισμπουργκ) ήταν η κύρια ελλειμματική περιοχή και, κατά συνέπεια, είχε τις υψηλότερες τιμές. Η Βαυαρία με τα υψηλά πλεονάσματα ήταν η περιοχή με τις χαμηλότερες τιμές (Ζώνη Τιμών I). Αυτό το μοντέλο τοπικά διαφοροποιημένων τιμών –που χρησιμοποιείται επίσης στην Ιταλία– ίσως να εμφανιστεί ξανά με πιο εκλεπτυσμένο τρόπο στη μεταγενέστερη περιφερειοποίηση των τιμών των σιτηρών.

Ωστόσο, η διαφορά τιμής περίπου 8 γερμανικών μάρκων ανά τόνο μεταξύ των περιφερειών δεν ήταν αρκετά υψηλή ώστε τα πλεονάσματα να μετακινηθούν από τη Βαυαρία στην Κάτω Ρηνανία. Αυτό οδήγησε το EVSt να καταβάλει επιδοτήσεις ναύλων, στηρίζοντας έτσι τις τιμές παραγωγού σε πλεονασματικές περιοχές πολύ μακριά από τις αγορές (Stohr & Schumacher, 2008).

3.4. Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στην Τουρκία

Η Τουρκία αύξησε με επιτυχία τις εξαγωγές προϊόντων σίτου τα τελευταία χρόνια. Η Τουρκία εξήγαγε περίπου 6,2 MMT προϊόντων σίτου το εμπορικό έτος 2017/18 και οι εξαγωγές προϊόντων σίτου ήταν υψηλότερες το 2018/19, κυρίως λόγω της αύξησης των εξαγωγών ζυμαρικών και άλλων προϊόντων σίτου χωρίς αλεύρι, παρά τη ελαφρά μείωση των εξαγωγών αλευριού (Karabina, 2019).

Ωστόσο, η τουρκική λίρα έχει χάσει περισσότερο από το 40 τοις εκατό της αξίας της έναντι του δολαρίου ΗΠΑ τον περασμένο χρόνο. Ως απάντηση στην υποτίμηση του νομίσματος και στα συνεχιζόμενα εγχώρια προβλήματα πληθωρισμού των τιμών των τροφίμων, η Τουρκία έχει θέσει σε εφαρμογή ορισμένες νέες πολιτικές, συμπεριλαμβανομένου του περιορισμού των εξαγωγών κάποιου αλεύρου σίτου και ορισμένων πρώτων υλών ζωοτροφών. Η αύξηση των τιμών των τροφίμων συνεχίζει να είναι ένα σημαντικό ζήτημα στην Τουρκία. Ο πληθωρισμός των τροφίμων αποτελεί υψηλή προτεραιότητα και υπήρξε η κινητήρια δύναμη του πληθωρισμού των τιμών

καταναλωτή το 2018. Στις 9 Οκτωβρίου 2018, το Υπουργείο Οικονομικών της Τουρκίας ανακοίνωσε μια εκστρατεία κατά του πληθωρισμού. Στο πλαίσιο αυτής της εκστρατείας, εταιρείες υπέγραψαν εθελοντική μείωση των τιμών τους. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν νέα αδειοδοτημένα συστήματα για αποθήκευση σιτηρών στην Τουρκία. Τον Φεβρουάριο του 2019, υπήρχαν 67 ενεργές αδειοδοτημένες αποθήκες (LWO) χωρητικότητας 3,3 MMT, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρχαν μόνο 19 LWO μόλις πριν από δύο χρόνια (Karabina, 2019).

Εξάλλου, στην συνέχεια γίνεται αναφορά στην σημασία του κλάδου των σιτηρών και των αλεύρων στην Τουρκία, μέσα από την έρευνα των Akcura & Kokten (2017). Αρχικά θα πρέπει να σημειωθεί ότι η καλλιέργεια σιταριού είμαι και ήταν ουσιαστικό μέρος της καθημερινότητας και οδήγησε σε τεράστιες αλλαγές στη ζωή των ανθρώπων για αιώνες στην Τουρκία και στις γειτονικές χώρες. Πρόσφατες αρχαιολογικές ανασκαφές στο Gobekli Tere της επαρχίας Sanliurfa έχουν τη δυνατότητα να ρίξουν φως στις περιόδους πριν από τη γνωστή ημερομηνία έναρξης της γεωργίας, ειδικά στην εξημέρωση του σιταριού (Bird, 1999).

Διαφορετικά είδη σιταριού ψωμιού χρησιμοποιήθηκαν στην Τουρκία για μεγάλο χρονικό διάστημα τις τελευταίες δεκαετίες. Η ποικιλομορφία των τοπικών ειδών του τουρκικού σιταριού έχει λάβει μεγάλη προσοχή από τις αρχές του 20ου αιώνα και έχουν πραγματοποιηθεί αποστολές εξερεύνησης και συλλογής τέτοιων ποικιλιών και το συλλεγμένο γεννητικό πλάσμα αξιολογήθηκε σε διάφορες χώρες.

Οι καλλιέργειες δημητριακών – όπως το σιτάρι – εξακολουθούν να αποτελούν σημαντική πηγή μετάλλων και άλλων θρεπτικών συστατικών για τον άνθρωπο σε όλο τον κόσμο. Οι ελλείψεις μετάλλων με, όπως Fe, I και Zn προκαλούνται κυρίως λόγω ανεπαρκών επιπέδων στη διατροφή των ανθρώπων. Η ανεπάρκεια σιδήρου κατατάσσεται μεταξύ των πιο διαδεδομένων ελλείψεων θρεπτικών συστατικών, που υπολογίζεται ότι υποφέρουν πάνω από δύο δισεκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως (Stoltzfus & Dreyfuss, 1998).

Ο Zn είναι ένα απαραίτητο ιχνοστοιχείο που επηρεάζει την έκφραση γονιδίων καθώς και την ανάπτυξη και αντιγραφή των κυττάρων. Οι Henderson et al. (2003) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα δημητριακά και τα προϊόντα δημητριακών παρέχουν το 44% της ημερήσιας πρόσληψης Fe (15% από το ψωμί), 27% Mg (13%

από ψωμί), 25% Zn (11% από ψωμί) και 31% Cu (14% από ψωμί). Δυστυχώς, η αναπαραγωγή φυτών έχει ιστορικά προσανατολιστεί προς την υψηλότερη γεωπονική απόδοση παρά τη διατροφική συγκέντρωση (Morris & Sands, 2006).

3.5. Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στον Καναδά

Σε σχέση με την αγορά αλεύρων στον Καναδά, οι Koxsel et al. (2015) πραγματοποίησαν μια σχετικά έρευνα, της οποίας τα σημαντικότερα στοιχεία παρουσιάζονται στην συνέχεια. Αρχικά, σημειώνεται ότι παρόλο που ο Καναδάς έχει σχετικά μικρό πληθυσμό, περίπου 38 εκατομμύρια, είναι σημαντικός παραγωγός δημητριακών, οσπρίων και ελαιούχων σπόρων. Η υψηλή αναλογία των καλλιεργειών προς τον πληθυσμό διασφαλίζει ότι ο Καναδάς είναι μια σημαντική δύναμη στις εξαγωγικές αγορές τόσο για σιτηρά όσο και για ελαιούχους σπόρους. Το σιτάρι είναι από καιρό το η πιο σημαντική καλλιέργεια στον Καναδά, ειδικά στα δυτικά, αλλά και άλλες καλλιέργειες σιτηρών, οσπρίων και ελαιούχων σπόρων αναπτύσσονται από χρόνο σε χρόνο καθώς οι παραγωγοί εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες της αγοράς και τις βελτιώσεις της παραγωγικότητας που προσφέρουν οι νέες πρακτικές παραγωγής και οι καινοτόμες τεχνολογίες.

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία του Καναδά (2015), το 2014 οι επτά κορυφαίες καλλιέργειες του Καναδά (σε εκατομμύρια τόνους) ήταν το μαλακό σιτάρι, η κανόλα ή η ελαιοκράμβη, το καλαμπόκι, το κριθάρι, η σόγια, το σκληρό σιτάρι και η βρώμη. Αν και η καταλληλότητα για τελική χρήση του σιταριού που καλλιεργείται στον Καναδά ήταν ιστορικά προσανατολισμένη προς τις εξαγωγικές αγορές, ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού του Καναδά είναι ο υψηλότερος μεταξύ των μελών της G8, επομένως θα αναμενόταν ότι στο μέλλον περισσότερο από το σιτάρι που παράγεται στον Καναδά να καταναλωθεί στον Καναδά.

Υπάρχουν συνολικά 48 μύλοι αλεύρου σίτου στον Καναδά, η πλειονότητα των οποίων βρίσκονται στο Οντάριο. Η βιομηχανία αρτοποιίας του Καναδά κυριαρχείται από τα Weston Bakeries και Canada Bread. Η Weston Bakeries λειτουργεί 35

εγκαταστάσεις στον Καναδά, ενώ η Canada Bread έχει 17 αρτοποιεία με πωλήσεις το 2013 που πλησίασαν το 1 δισεκατομμύριο δολάρια. Το 2014, η Canada Bread εξαγοράστηκε από την Grupo Bimbo, τη μεγαλύτερη εταιρεία αρτοποιίας στον κόσμο. Η ελβετική εταιρεία Aryzta, η μεγαλύτερη εταιρεία κατεψυγμένων αρτοκατασκευασμάτων στον κόσμο, αποκτά σταθερά περιουσιακά στοιχεία στον Καναδά και σήμερα διαθέτει έξι εγκαταστάσεις παραγωγής στη χώρα (Canadian National Millers Association, 2014).

Τόσο η Ιδιωτική βιομηχανία, όσο και η κυβέρνηση (τόσο σε ομοσπονδιακό όσο και σε επαρχιακό επίπεδο) αναγνωρίζουν την οικονομική σημασία των σιτηρών στον Καναδά. Ως αποτέλεσμα, η επιστήμη των δημητριακών συνεχίζει να αποτελεί βασικό στοιχείο των ερευνητικών δραστηριοτήτων του Καναδά. Οι ευκαιρίες έρευνας κατάρτισης που προσφέρει η επιστήμη των δημητριακών για νέους επαγγελματίες είναι σημαντικές, καθώς οι τελευταίοι με τη σειρά τους, αναμένεται να στηρίξουν τη βιομηχανία (ανεξάρτητα από τη φύση των δομών εποπτείας της) που μετατρέπει τον αγροτικό πλούτο του Καναδά σε αρτοσκευάσματα υψηλής ποιότητας και επιλογές τροφίμων που προάγουν την υγεία (Koksel et al., 2015).

3.6. Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στην Ινδία

Σύμφωνα με τον Dutta (2014), ο οποίος αναλύει την αγορά τροφίμων και ποτών στην Ινδία, οι νέοι Ινδοί και οι εργαζόμενοι προτιμούν να αγοράζουν ή να τρώνε έξω κυρίως επεξεργασμένα τρόφιμα. Η αγορά, επιπλέον, κυριαρχείται σε μεγάλο βαθμό από μεγάλες εγχώριες μάρκες όπως οι Aashirbad, Shaktibhog, Rajdhani κ.λπ. Η γενική αντίληψη για το συσκευασμένο αλεύρι άττα που χρησιμοποιείται ευρέως στην Ινδία, είναι ότι δεν είναι καλής ποιότητας γιατί ο καταναλωτής δεν επιλέγει το σιτάρι όπως το έκανε εδώ και δεκαετίες. Η φρεσκάδα και η γεύση είναι επίσης θέματα που έχουν ενδιαφέρον, γιατί ο καταναλωτής δεν γνωρίζει τον κύκλο παραγωγής και διανομής, ενώ υπάρχουν αρκετοί έμποροι λιανικής που αναπτύσσουν και προσφέρουν ένα πακέτο

ιδιωτικών ετικετών στον τομέα atta με συνδυασμό εθνικών και περιφερειακών εμπορικών σημάτων προκειμένου να επιτευχθεί η σύνδεση με τις τοπικές κοινωνίες.

Πολλοί αλευρόμυλοι με κυλίνδρους άρχισαν να εμπορεύονται τα συσκευασμένα άλευρα atta τους στην περιοχή τους, καταφέροντας να αυξήσουν το μερίδιο αγοράς τους, παρέχοντας στους λιανοπωλητές υψηλότερα περιθώρια κέρδους σε σύγκριση με τις πολυεθνικές εταιρίες. Είναι γεγονός ότι ο αυξημένος ανταγωνισμός απαιτεί προσπάθειες για την κατάτμηση της αγοράς και την εισαγωγή διαφορετικών παραλλαγών που στοχεύουν διαφορετικούς πληθυσμούς. Η τμηματοποίηση περιλαμβάνει (Dutta, 2014):

- Πιο ποιοτικά προϊόντα (Special Atta, ITC Select-100% MP Sharbati atta)
- Πιο υγιεινά τρόφιμα (Pillsbury Multi Grain Atta)
- Atta για συγκεκριμένη περιοχή (Pillsbury PUNJABI Atta που στοχεύει σε ανθρώπους από το PunjabI που ζουν εκτός της πολιτείας τους)

Τέλος, σε σχέση με την αγορά του ψωμιού και των μπισκότων, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η βιομηχανία αρτοποιίας, η παραγωγή της οποίας αυξάνεται σταθερά στη χώρα, είναι η δεύτερη μεγαλύτερη μεταξύ των βιομηχανιών επεξεργασμένων

τροφίμων στην Ινδία, καθώς το ψωμί και το μπισκότο αποτελούν περίπου το 82% των συνολικών προϊόντων αρτοποιίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αγορά ψωμιού εκτιμάται ότι αναπτύσσεται γύρω στο 7% ετησίως, ενώ η αγορά μπισκότων έχει σημειώσει μεγαλύτερη ανάπτυξη γύρω στο 8-10%. Τέλος, στην κατηγορία των μπισκότων, τα μπισκότα κρέμας αναπτύσσονται με ταχύτερο ρυθμό που φτάνει το 20% ετησίως (Dutta, 2014).

3.7 Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων και της αλευροβιομηχανίας στην Νιγηρία

Ο ανταγωνισμός στον υποτομέα επεξεργασίας αλεύρων του μεταποιητικού τομέα στη Νιγηρία ξεκίνησε τεχνικά πριν από περίπου δέκα χρόνια, όταν οι περισσότεροι παίκτες προσπάθησαν να διευρύνουν το μερίδιο αγοράς τους και προσπάθησαν να πετύχουν την επέκταση της παραγωγικής τους ικανότητας. Λιγότερη προσοχή δόθηκε στην ανάπτυξη του καταναλωτή προκειμένου να διευκολυνθεί η επέκταση της παραγωγής. Το απρόβλεπτο κόστος επηρέασε τις επενδύσεις στην επέκταση της παραγωγικής ικανότητας, καθώς οι προκλήσεις χρήσης της παραγωγικής ικανότητας επηρέασαν αρνητικά την εταιρική τους απόδοση.

Εννέα είναι οι σημαντικότερες εταιρίες που συμμετέχουν τον κλάδο με βάση το αρχικό κόστος επένδυσης και την εγκατάσταση χωρητικότητας. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι υπάρχουν τρεις κορυφαίες εταιρίες έχουν εγκατεστημένη ισχύ περίπου 18.600 mt την ημέρα και ελέγχουν πάνω από το 65% του μεριδίου αγοράς. Αυτό αφήνει όλες τις υπόλοιπες εταιρίες να ελέγχουν μόνο το 35% του μεριδίου αγοράς. Με βάση το υψηλό σταθερό κόστος λειτουργίας του κλάδου, η κερδοφορία εξαρτάται από την ικανότητα μιας εταιρείας να αυξήσει τους όγκους παραγωγής της (Onijingin et al., 2017).

Το 2017, εννέα ενεργές εταιρείες αλευροποιίας στη Νιγηρία παρείχαν ευκαιρίες απασχόλησης σε 100.000 άτομα στη Νιγηρία. Περίπου το 80% του μεριδίου αγοράς ελέγχεται μόνο από πέντε από τις εννέα εταιρείες και ως εκ τούτου υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των «μεγάλων παικτών», των «μεσαίων επιχειρήσεων» και των

μικρότερων εταιρειών αλευροποίησης (IBF Agosto & Co., 2012). Οι πέντε κύριοι παίκτες ανά μερίδιο αγοράς είναι: Flour Mills of Nigeria Plc, Crown Flour Mills Ltd, Honeywell Flour Mills Plc, Dangote Flour Mills Plc και Standard Flour Mills Ltd. Άλλες είναι οι: BUA Flour Mills Ltd. (εξαγοράστηκε πρόσφατα από την Crown Flour Mills Ltd), Life Flour Mills Ltd, Valumbra Flour Mills Ltd. και Pure Flour Mills Ltd (Onijingin et al., 2017).

Ως πρωτογενής βιομηχανία τροφίμων με πολλές εναλλακτικές λύσεις στον τομέα των καταναλωτικών αγαθών, τα τρόφιμα χαρακτηρίζονται από υψηλή αντοχή στη ζήτηση. Οποιαδήποτε μικρή αύξηση στην τιμή αυτών των προϊόντων θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση της ζητούμενης ποσότητας, καθώς οι καταναλωτές θα μετατοπίσουν αμέσως τη ζήτησή τους σε άλλα φθηνότερα υποκατάστατα. Η βιομηχανία Αλευροποιίας στη Νιγηρία έχει συνολική εγκατεστημένη παραγωγική ικανότητα άνω των 23.000 μετρικών τόνων αλεύρου την ημέρα, με την Flour Mills of Nigeria να είναι υπεύθυνοι για το 38% περίπου της εγκατεστημένης δυναμικότητας (Onijingin et al., 2017).

3.8. Η κατάσταση του κλάδου των τροφίμων στην Ελλάδα

Τα χαρακτηριστικά που αναδεικνύουν τον ρόλο της ελληνικής βιομηχανίας τροφίμων και ποτών στην παγκόσμια παραγωγή είναι τα προϊόντα υψηλής ποιότητας καθώς και η οργανωμένη προώθηση τροφίμων στις διεθνείς αγορές, τα οποία μπορούν να βελτιωθούν και να γίνουν ακόμη πιο αποτελεσματικά με τη συντονισμένη συνεργασία των εκπροσώπων της πολιτείας και τους αρμόδιους φορείς. Τα κατάλληλα δίκτυα, οι συνεργασίες καθώς και ο στοχευμένος στρατηγικός σχεδιασμός αποτελούν βασικά εργαλεία για την προώθηση των ελληνικών προϊόντων, προσθέτοντας σε αυτά αξία και εξαγωγική δυναμική. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων διατροφής σχετίζεται άμεσα με την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού και κυρίως με τα προσόντα που ενσωματώνουν τη γνώση και τον βαθμό εξειδίκευσης (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, 2021, σελ. 1).

Συγκεκριμένα, η ελληνική βιομηχανία τροφίμων και ποτών, το 2019, αντιπροσώπευε το 27,6% του συνόλου των ελληνικών μεταποιητικών επιχειρήσεων, γεγονός που την κατατάσσει πρώτη στους κλάδους της μεταποίησης, ακολουθούμενη

από τα Μεταλλικά προϊόντα με 14,6%. Παράλληλα, είναι ο μεγαλύτερος εργοδότης σε ό,τι αφορά τη μεταποίηση, καθώς απασχολεί το 36,8% του συνόλου των εργαζομένων, έναντι 6,2% των Μεταλλικών Προϊόντων και 4,3% των Πλαστικών. Η παρουσία του κλάδου είναι επίσης θεμελιώδης από αμιγώς οικονομική άποψη, καθώς συγκαταλέγεται στους πρώτους κλάδους της μεταποίησης, με την αξία της παραγωγής να αγγίζει το 25,5%, την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία να αγγίζει το 28,1%, και δεύτερος ως προς τον κύκλο εργασιών με 26,6%. στα προϊόντα ψύξης και ραφινάρισματος όπου το αντίστοιχο ποσοστό είναι 28,5% (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, 2021).

Ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας τροφίμων και ποτών από άποψη απασχόλησης, κύκλου εργασιών και προστιθέμενης αξίας είναι η αλευροποιία, η οποία χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό καθώς αποτελείται από μεγάλο αριθμό εταιρειών, η πλειονότητα των οποίων έχει τοπική ή περιφερειακή δραστηριότητα. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής καλύπτεται από 4-5 μεγάλες αλευροποιητικές βιομηχανίες (ICAP, 2019).

Αντίστοιχα, η αλευροποιία κατέχει σημαντική θέση σε ολόκληρη την εγχώρια βιομηχανία τροφίμων και ποτών ως προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, την αξία παραγωγής αριθμού εταιρειών, τον κύκλο εργασιών και τον αριθμό εργαζομένων. Πιο συγκεκριμένα, ως προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, η αλευροποιία κατέχει το 20% του συνόλου και ακολουθούν τα οπωροκηπευτικά με 16% και τα γαλακτοκομικά προϊόντα και τα ποτά με 14%.

Ως προς την αξία παραγωγής, το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν τα γαλακτοκομικά προϊόντα με 16%, ακολουθούν η αλευροποιία με 15% και τα ποτά, τα λαχανικά και το κρέας με 14%. Ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων, η αλευροποιία έχει την πλειονότητά με 58%, ακολουθούν τα λάδια και τα λίπη με 11%, καθώς και στον κύκλο εργασιών, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό επιτυγχάνεται από την αλευροποιία με 16 % και ακολουθούν τα γαλακτοκομικά και τα φρούτα και λαχανικά και τα προϊόντα κρέατος κατά 14%.

Τέλος, ως προς τον αριθμό των εργαζομένων, η αλευροποιία απασχολεί το 39% του συνολικού εργατικού δυναμικού της βιομηχανίας τροφίμων, ακολουθούμενη από

φρούτα, λαχανικά και γαλακτοκομικά προϊόντα με 12% και από ποτά και κρέας με 9% (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, 2020).

4. Μεθοδολογία έρευνας

4.1. Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι η ανάλυση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και η σύγκριση των επιδόσεων της με τον κλάδο και με δυο εταιρίες του εξωτερικού. Για τον σκοπό αυτό διατυπώνονται στην συνέχεια τα ερευνητικά ερωτήματα.

4.2 Τα ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας είναι τα εξής.

1. Ποια είναι η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ την περίοδο 2013- 2013;
2. Είναι η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ καλύτερη από τον μέσο όρο των επιδόσεων των εταιριών του κλάδου;
3. Τι προκύπτει από την σύγκριση της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ με τις εταιρίες Soufflet από την Γαλλία και Ulusoy από την Τουρκία;

4.3. Το δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν οι εν λόγω εταιρίες για τις οποίες αναζητήθηκαν οι ετήσιες οικονομικές τους από το 2013 μέχρι και το 2020. Στοιχεία βρέθηκαν για την ελληνική εταιρία και κάποια για την τουρκική, ενώ για την γαλλική

εταιρία δεν βρέθηκαν δημοσιευμένες ετήσιες οικονομικές εκθέσεις. Η αναζήτηση των στοιχείων έλαβε χώρα στο διαδίκτυο, στους επίσημους διαδικτυακούς τόπους των εταιριών και σε σχετικούς ειδησεογραφικούς διαδικτυακούς τόπους.

4.4 Μέθοδοι επεξεργασίας δεδομένων

Όπως έχει σημειωθεί και νωρίτερα, η εργασία στηρίχτηκε στην ανάλυση αριθμοδεικτών. Αναλυτικότερα, χρησιμοποιούνται πέντε ομάδες αριθμοδεικτών οι οποίες είναι οι εξής

- ✓ Δείκτες κερδοφορίας
- ✓ Δείκτες Αποδοτικότητας
- ✓ Δείκτες Ρευστότητας
- ✓ Δείκτες χρηματοοικονομικής διάρθρωσης και
- ✓ Δείκτες Δραστηριότητας

Οι Δείκτες κερδοφορίας που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω έρευνα είναι το Περιθώριο Μικτού κέρδους, το οποίο προκύπτει ως ο λόγος επί τοις εκατό των ακαθάριστων κερδών προς τις καθαρές πωλήσεις, το Περιθώριο καθαρού κέρδους, το οποίο προκύπτει ως ο λόγος επί τοις εκατό των καθαρών κερδών προς τις καθαρές πωλήσεις, το Περιθώριο λειτουργικού κέρδους, το οποίο προκύπτει ως ο λόγος επί τοις εκατό των λειτουργικών κερδών προς τις καθαρές πωλήσεις και το Περιθώριο EBITDA, το οποίο προκύπτει ως ο λόγος επί τοις εκατό του EBITDA προς τις καθαρές πωλήσεις.

Οι Δείκτες Αποδοτικότητας που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω έρευνα είναι η Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων η οποία προκύπτει ως ο λόγος των καθαρών κερδών προς τα ίδια κεφάλαια και η Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων η οποία προκύπτει ως ο λόγος των καθαρών κερδών προς τα απασχολούμενα κεφάλαια.

Οι Δείκτες Ρευστότητας που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω έρευνα είναι ο δείκτης της Γενικής Ρευστότητας δηλαδή της σχέσης όλου του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, ο δείκτης της Ειδικής Ρευστότητας δηλαδή της

σχέσης του κυκλοφορούντος ενεργητικού χωρίς τα αποθέματα, προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και ο δείκτης της Ταμειακής Ρευστότητας δηλαδή της σχέσης των ταμειακών διαθέσιμων μόνο, προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Οι Δείκτες χρηματοοικονομικής διάρθρωσης που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω έρευνα είναι η σχέση των ξένων προς τα ίδια κεφάλαια, ο Δείκτης Παγιοποίησης που δείχνει την σχέση των παγίων προς το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού, ο Δείκτης Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών που δείχνει τον λόγο των κερδών προ φόρων και τόκων προς τους τόκους, ο Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια και ο Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις.

Τέλος, οι δείκτες δραστηριότητας που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω έρευνα είναι ο Μέσος Όρος Προθεσμίας Είσπραξης Απαιτήσεων, ο Μέσος Όρος Προθεσμίας Εξόφλησης Προμηθευτών, η Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων και η Διάρκεια Εμπορικού Κύκλου.

5. Η χρηματοοικονομική ανάλυση της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και η σύγκριση με τον κλάδο και άλλες εταιρίες του εξωτερικού.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται με αναλυτικό τρόπο τα αποτελέσματα της έρευνας, η οποία είχε στο επίκεντρό της την εταιρία Μύλοι Λούλη ΑΕ. Η ανάλυση που ακολουθεί αναφέρεται αρχικά στην ίδια εταιρία και την πορεία των επιλεγμένων αριθμοδεικτών, ενώ ο κάθε πίνακας και το αντίστοιχο διάγραμμα που ακολουθούν, περιλαμβάνουν και την σχετική πληροφόρηση για τα συνολικά αποτελέσματα του κλάδου.

5.1 Δείκτες κερδοφορίας

Αρχικά, γίνεται αναφορά στους τέσσερις πιο διαδεδομένους δείκτες κερδοφορίας.

5.1.1. Περιθώριο μικτού κέρδους

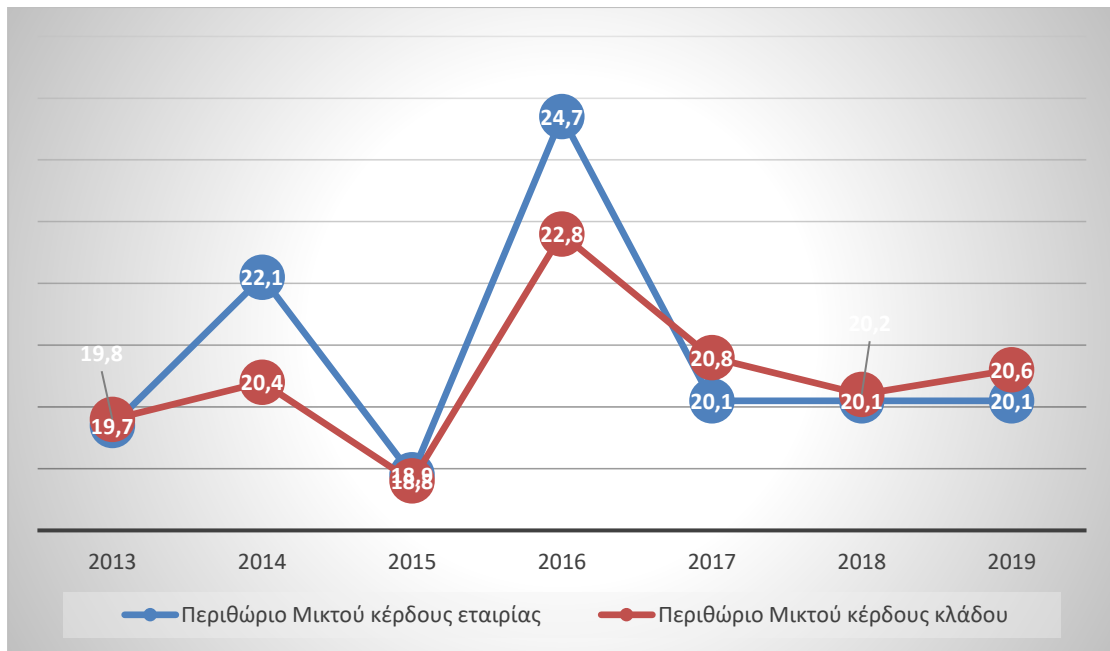
Ο πρώτος δείκτης κερδοφορίας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης του περιθωρίου του μικτού κέρδους. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που

ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η τάση σταθεροποίησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 20%, μετά από μικρές διακυμάνσεις την περίοδο 2015- 2016. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει πανομοιότυπο μέγεθος για τον εν λόγω δείκτη.

Πίνακας 12. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου Μικτού κέρδους της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Περιθώριο Μικτού κέρδους εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Περιθώριο Μικτού κέρδους κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	19,7		19,8	
2014	22,1	12,2%	20,4	3,0%
2015	18,9	-14,5%	18,8	-7,8%
2016	24,7	30,7%	22,8	21,3%
2017	20,1	-18,6%	20,8	-8,8%
2018	20,1	0,0%	20,2	-2,9%
2019	20,1	0,0%	20,6	2,0%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 & 2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 12. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του μικτού περιθωρίου κέρδους εταιρίας και κλάδου

5.1.2. Περιθώριο Λειτουργικού Κέρδους

Ο δεύτερος δείκτης κερδοφορίας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης του περιθωρίου του λειτουργικού κέρδους. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η τάση σταθεροποίησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 4%, μετά από σημαντικές αυξήσεις την περίοδο 2015- 2016. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει ξεκάθαρα μεγαλύτερη τιμή για τον εν λόγω δείκτη.

Πίνακας 13. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου Λειτουργικού κέρδους της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Περιθώριο Λειτουργικού κέρδους εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Περιθώριο Λειτουργικού κέρδους κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	2,7		2,9	
2014	4,1	51,9%	2,6	-10,3%
2015	3,1	-24,4%	1,9	-26,9%
2016	4,9	58,1%	3,9	105,3%
2017	5,1	4,1%	2,6	-33,3%
2018	3,7	-27,5%	2	-23,1%
2019	3,8	2,7%	2,7	35,0%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 13. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Λειτουργικού περιθωρίου κέρδους εταιρίας και κλάδου

5.1.3. Περιθώριο Καθαρού Κέρδους

Ο τρίτος δείκτης κερδοφορίας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης του περιθωρίου του καθαρού κέρδους. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η διαχρονική τάση αύξησης του εν λόγω δείκτη περίπου από 2,7% το 2013 περίπου στο 4% το 2019. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου και σε αυτήν την περίπτωση, η εταιρία παρουσιάζει ξεκάθαρα μεγαλύτερη τιμή για τον εν λόγω δείκτη.

Πίνακας 14. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου Καθαρού κέρδους της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013-2019.

Έτος	Περιθώριο Καθαρού κέρδους εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Περιθώριο Καθαρού κέρδους κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	2,7		2,7	
2014	4,2	55,6%	2,3	-14,8%
2015	3	-28,6%	1,8	-21,7%
2016	4,8	60,0%	3,8	111,1%
2017	5	4,2%	2,5	-34,2%
2018	3,9	-22,0%	1,9	-24,0%
2019	3,8	-2,6%	2,7	42,1%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 & 2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 14. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Καθαρού περιθωρίου κέρδους εταιρίας και κλάδου

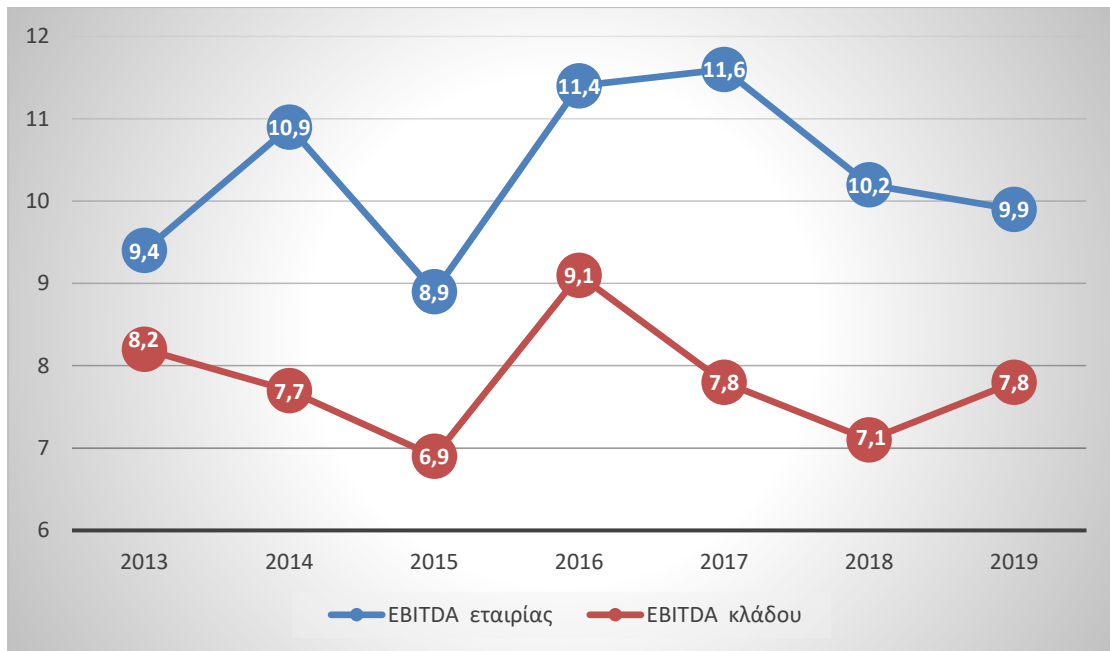
5.1.4. Περιθώριο EBITDA

Ο τέταρτος και τελευταίος δείκτης κερδοφορίας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης του περιθωρίου EBITDA. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η τάση σταθεροποίησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 10%. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου και σε αυτήν την περίπτωση, η εταιρία παρουσιάζει ξεκάθαρα μεγαλύτερη τιμή για τον εν λόγω δείκτη.

Πίνακας 15. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου EBITDA της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Περιθώριο EBITDA εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Περιθώριο EBITDA κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	9,4		8,2	
2014	10,9	16,0%	7,7	-6,1%
2015	8,9	-18,3%	6,9	-10,4%
2016	11,4	28,1%	9,1	31,9%
2017	11,6	1,8%	7,8	-14,3%
2018	10,2	-12,1%	7,1	-9,0%
2019	9,9	-2,9%	7,8	9,9%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 & 2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 15. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του EBITDA εταιρίας και κλάδου

5.2 Δείκτες Αποδοτικότητας

Στην παράγραφο αυτή, γίνεται αναφορά στους τέσσερις πιο διαδεδομένους δείκτες κερδοφορίας.

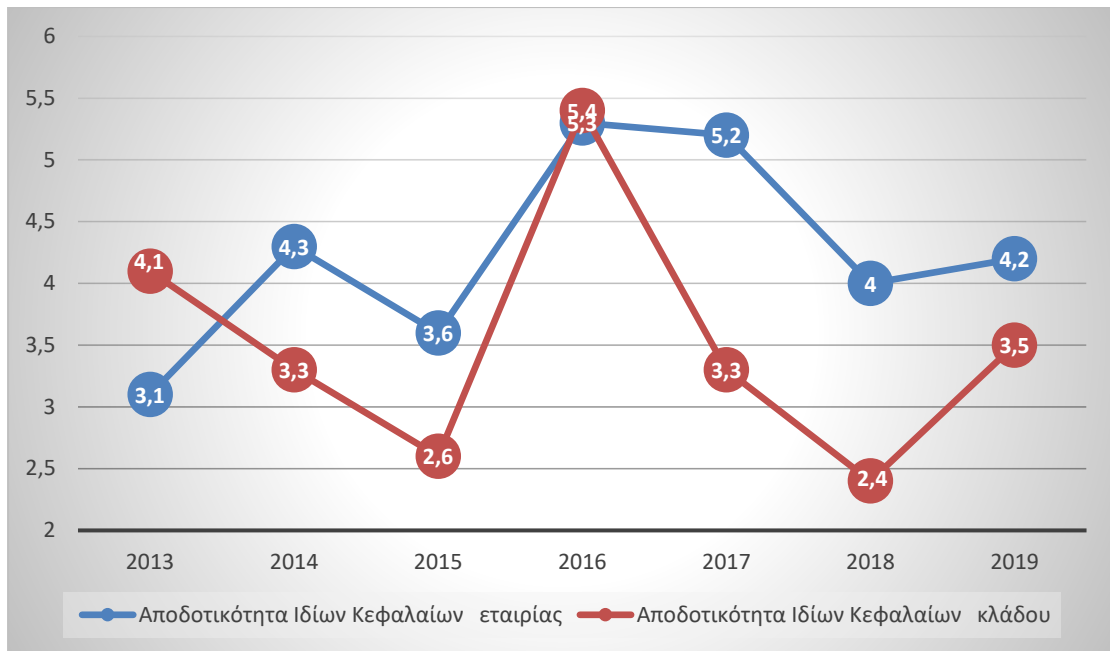
5.2.1 Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων

Ο πρώτος δείκτης αποδοτικότητας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης της Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η τάση σταθεροποίησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 4%, μετά από αυξήσεις την περίοδο 2016- 2017. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά καλύτερες τιμές για τον εν λόγω δείκτη.

Πίνακας 16. Η διαχρονική εξέλιξη της Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	3,1		4,1	
2014	4,3	38,7%	3,3	-19,5%
2015	3,6	-16,3%	2,6	-21,2%
2016	5,3	47,2%	5,4	107,7%
2017	5,2	-1,9%	3,3	-38,9%
2018	4	-23,1%	2,4	-27,3%
2019	4,2	5,0%	3,5	45,8%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 16. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων εταιρίας και κλάδου

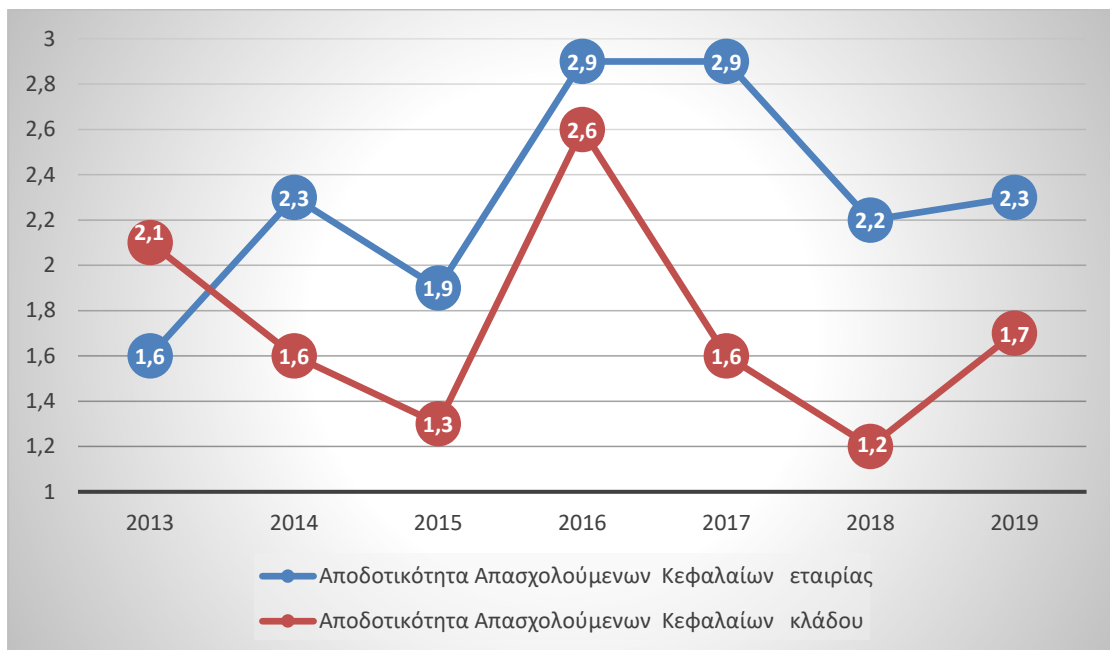
5.2.2 Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων

Ο δεύτερος και τελευταίος δείκτης αποδοτικότητας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης της Αποδοτικότητας όλων των απασχολούμενων Κεφαλαίων, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η τάση σταθεροποίησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 2,3%, μετά από αυξήσεις την περίοδο 2016- 2017. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά καλύτερες τιμές για τον εν λόγω δείκτη.

Πίνακας 17. Η διαχρονική εξέλιξη της Αποδοτικότητας Απασχολούμενων Κεφαλαίων της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	1,6		2,1	
2014	2,3	43,8%	1,6	-23,8%
2015	1,9	-17,4%	1,3	-18,8%
2016	2,9	52,6%	2,6	100,0%
2017	2,9	0,0%	1,6	-38,5%
2018	2,2	-24,1%	1,2	-25,0%
2019	2,3	4,5%	1,7	41,7%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 & 2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 17. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Αποδοτικότητας Απασχολούμενων Κεφαλαίων εταιρίας και κλάδου

5.3 Δείκτες Ρευστότητας

Στην παράγραφο αυτή, γίνεται αναφορά στους τρεις πιο διαδεδομένους δείκτες ρευστότητας.

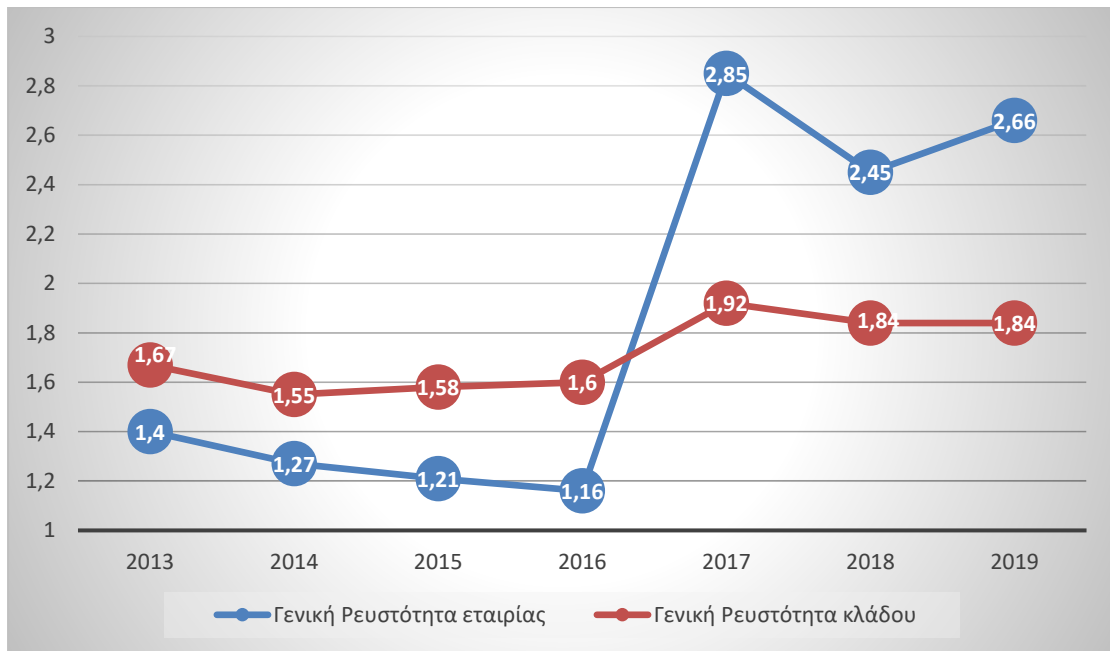
5.3.1. Γενική Ρευστότητα

Ο πρώτος δείκτης ρευστότητας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης της Γενικής Ρευστότητας δηλαδή της σχέσης όλου του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της εταιρίας. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η τάση αύξησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 2,5%, τα τελευταία χρόνια, όταν τα πρώτα χρόνια της μελέτης η τιμή του δείκτη ήταν αισθητά χαμηλότερη. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά καλύτερες τιμές για τον εν λόγω δείκτη μετά το 2016, όταν και κατάφερε να αντιστρέψει την μέχρι τότε εικόνα.

Πίνακας 18. Η διαχρονική εξέλιξη της Γενικής Ρευστότητας της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Γενική Ρευστότητα εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Γενική Ρευστότητα κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	1,4		1,67	
2014	1,27	-9,3%	1,55	-7,2%
2015	1,21	-4,7%	1,58	1,9%
2016	1,16	-4,1%	1,6	1,3%
2017	2,85	145,7%	1,92	20,0%
2018	2,45	-14,0%	1,84	-4,2%
2019	2,66	8,6%	1,84	0,0%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 18. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Γενικής Ρευστότητας εταιρίας και κλάδου

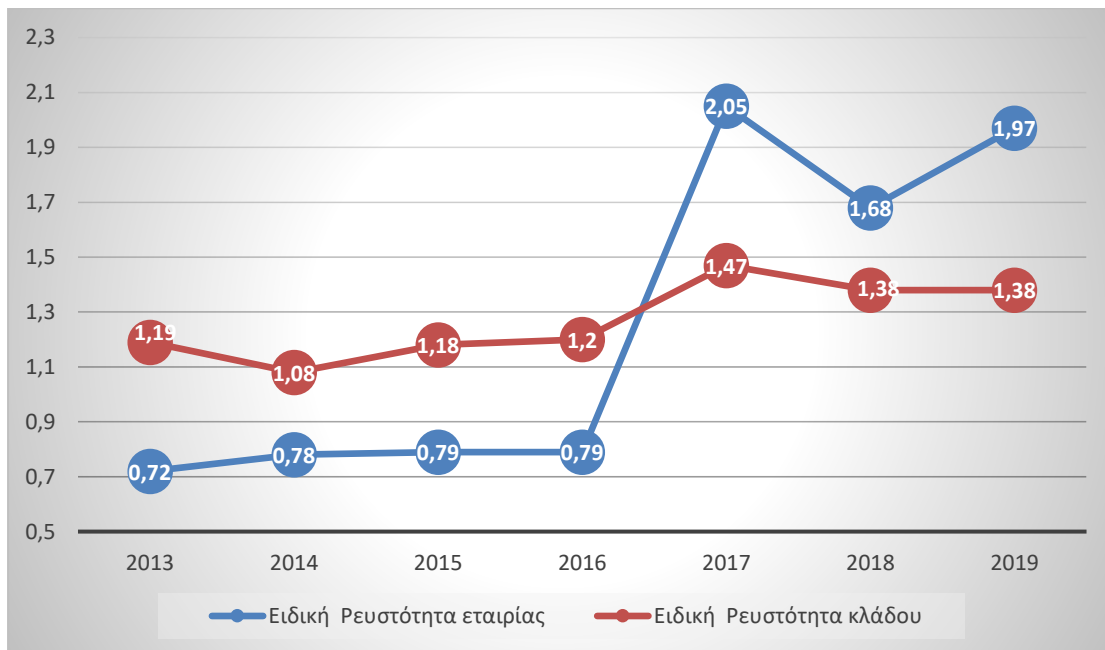
5.3.2. Ειδική Ρευστότητα

Ο δεύτερος δείκτης ρευστότητας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης της Ειδικής Ρευστότητας δηλαδή της σχέσης του κυκλοφορούντος ενεργητικού χωρίς τα αποθέματα, προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της εταιρίας. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η τάση αύξησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 2%, τα τελευταία χρόνια, όταν τα πρώτα χρόνια της μελέτης η τιμή του δείκτη ήταν αισθητά χαμηλότερη και μικρότερη από την μονάδα. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά καλύτερες τιμές για τον εν λόγω δείκτη μετά το 2016, όταν και κατάφερε να αντιστρέψει την μέχρι τότε εικόνα.

Πίνακας 19. Η διαχρονική εξέλιξη της Ειδικής Ρευστότητας της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Ειδική Ρευστότητα εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ειδική Ρευστότητα κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	0,72		1,19	
2014	0,78	8,3%	1,08	-9,2%
2015	0,79	1,3%	1,18	9,3%
2016	0,79	0,0%	1,2	1,7%
2017	2,05	159,5%	1,47	22,5%
2018	1,68	-18,0%	1,38	-6,1%
2019	1,97	17,3%	1,38	0,0%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 19. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Ειδικής Ρευστότητας εταιρίας και κλάδου

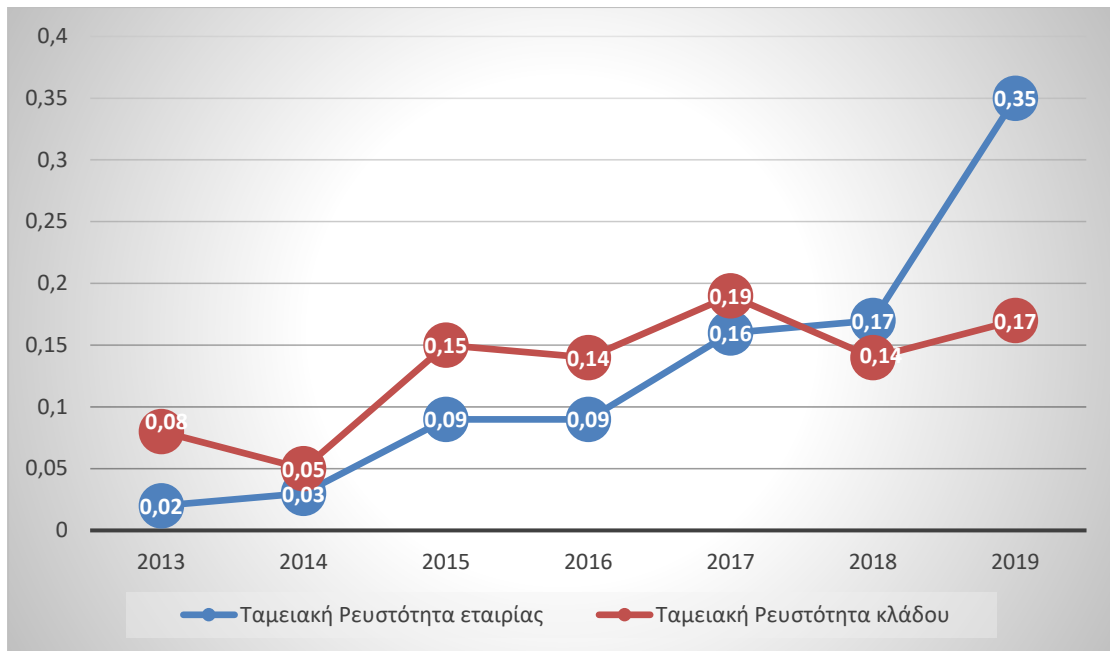
5.3.3. Ταμειακή Ρευστότητα

Ο τρίτος και τελευταίος δείκτης ρευστότητας που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης της Ταμειακής Ρευστότητας δηλαδή της σχέσης των ταμειακών διαθέσιμων μόνο, προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της εταιρίας. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, αρχικά σημειώνεται η τάση αύξησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 0,2%, τα τελευταία χρόνια, όταν τα πρώτα χρόνια της μελέτης η τιμή του δείκτη ήταν αισθητά χαμηλότερη και μικρότερη από 0,1. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά χειρότερες τιμές για τον εν λόγω δείκτη και μόνο μετά το 2018 καταφέρνει να αντιστρέψει την μέχρι τότε εικόνα.

Πίνακας 20. Η διαχρονική εξέλιξη της Ταμειακής Ρευστότητας της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Ταμειακή Ρευστότητα εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ταμειακή Ρευστότητα κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	0,02		0,08	
2014	0,03	50,0%	0,05	-37,5%
2015	0,09	200,0%	0,15	200,0%
2016	0,09	0,0%	0,14	-6,7%
2017	0,16	77,8%	0,19	35,7%
2018	0,17	6,3%	0,14	-26,3%
2019	0,35	105,9%	0,17	21,4%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 20. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Ταμειακής Ρευστότητας εταιρίας και κλάδου

5.4 Δείκτες χρηματοοικονομικής διάρθρωσης

Στην παράγραφο αυτή παρουσιάζονται οι πέντε πιο διαδεδομένοι δείκτες χρηματοοικονομικής διάρθρωσης της εταιρίας και του κλάδου.

5.4.1 Σχέση Ξένων προς Ίδια κεφάλαια

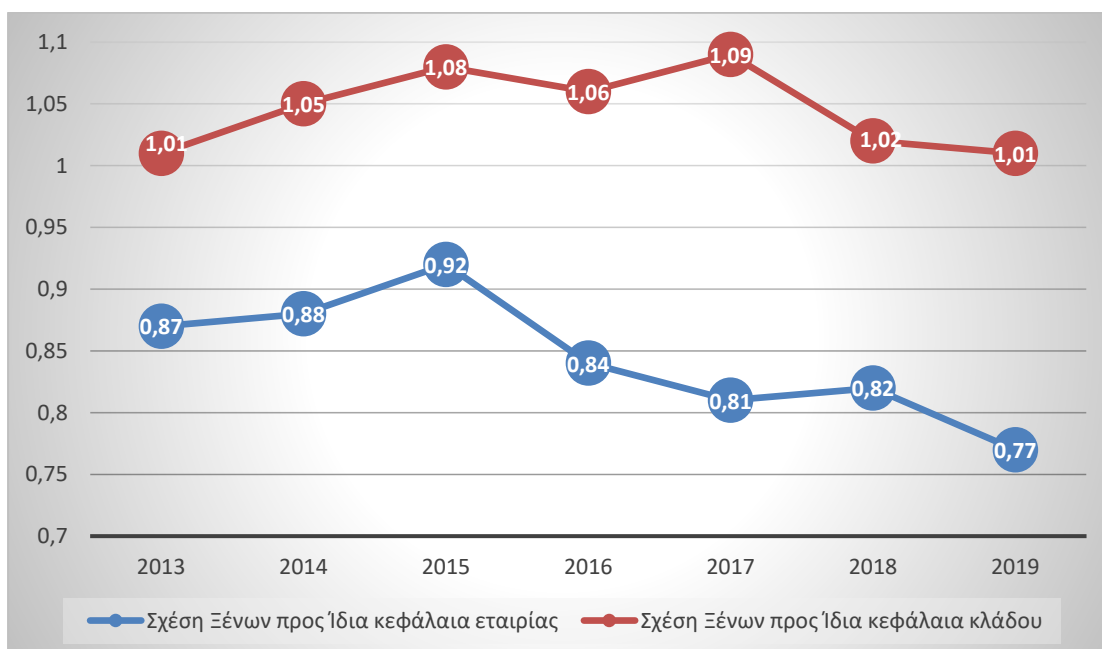
Ο πρώτος δείκτης δείχνει την σχέση των ξένων προς τα ίδια κεφάλαια της εταιρίας. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, σημειώνεται η τάση μείωσης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 80%, τα τελευταία χρόνια, όταν τα πρώτα χρόνια της μελέτης η τιμή του δείκτη ήταν υψηλότερη και έφτασε μέχρι και το 92%. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά καλύτερες (μικρότερες) τιμές για τον εν λόγω δείκτη για όλα τα υπό μελέτη έτη.

Πίνακας 21. Η διαχρονική εξέλιξη της Σχέσης Ξένων προς Ίδια κεφάλαια της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Σχέση Ξένων προς Ίδια κεφάλαια εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Σχέση Ξένων προς Ίδια κεφάλαια κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	0,87		1,01	
2014	0,88	1,1%	1,05	4,0%
2015	0,92	4,5%	1,08	2,9%
2016	0,84	-8,7%	1,06	-1,9%
2017	0,81	-3,6%	1,09	2,8%
2018	0,82	1,2%	1,02	-6,4%
2019	0,77	-6,1%	1,01	-1,0%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 21. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Σχέσης Ξένων προς Ίδια κεφάλαια εταιρίας και κλάδου

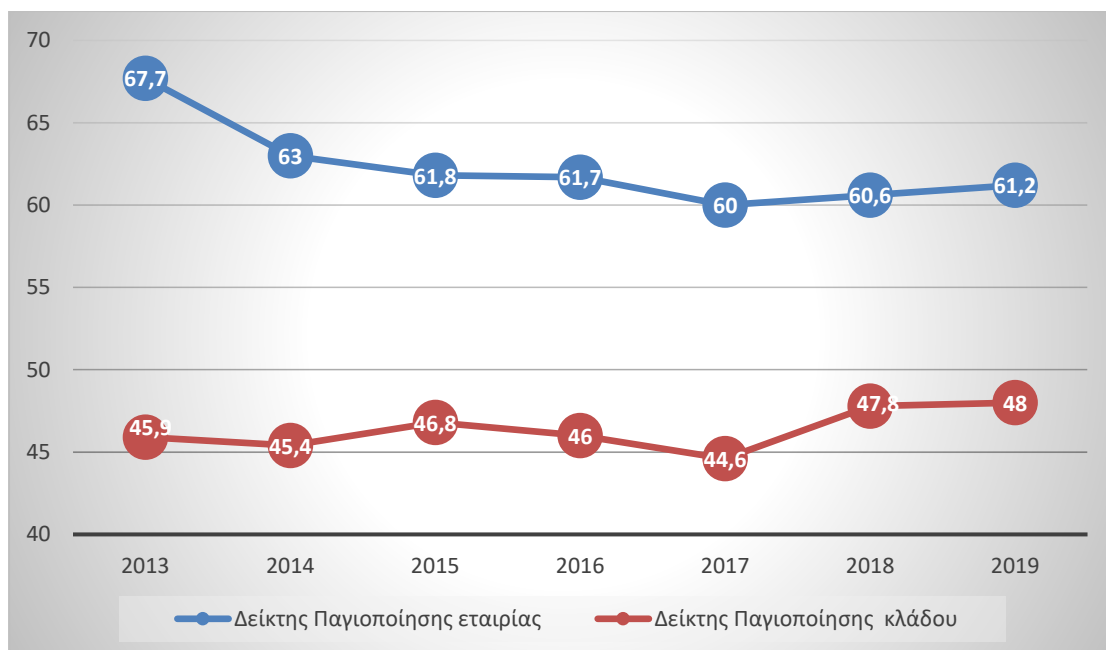
5.4.2 Δείκτης Παγιοποίησης

Ο δεύτερος δείκτης δείχνει την σχέση των παγίων προς το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού της εταιρίας. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, σημειώνεται η τάση μείωσης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 60%, τα τελευταία χρόνια, όταν τα πρώτα χρόνια της μελέτης η τιμή του δείκτη ήταν υψηλότερη και έφτασε μέχρι και το 68%. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει υψηλότερη παγιοποίηση για όλα τα υπό μελέτη έτη.

Πίνακας 22. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Παγιοποίησης της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Δείκτης Παγιοποίησης εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Δείκτης Παγιοποίησης κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	67,7		45,9	
2014	63	-6,9%	45,4	-1,1%
2015	61,8	-1,9%	46,8	3,1%
2016	61,7	-0,2%	46	-1,7%
2017	60	-2,8%	44,6	-3,0%
2018	60,6	1,0%	47,8	7,2%
2019	61,2	1,0%	48	0,4%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 22. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Παγιοποίησης εταιρίας και κλάδου

5.4.3 Δείκτης Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών

Ο τρίτος δείκτης δείχνει τον λόγο των κερδών προ φόρων και τόκων προς τους τόκους της εταιρίας. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, σημειώνεται η τάση αύξησης του εν λόγω δείκτη περίπου στο 3, τα τελευταία χρόνια, όταν τα πρώτα χρόνια της μελέτης η τιμή του δείκτη ήταν χαμηλότερη αν και σε κάθε περίπτωση κυμαίνονταν σε τιμές πάνω από το 2. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά καλύτερες (μεγαλύτερες) τιμές για τον εν λόγω δείκτη για όλα τα υπό μελέτη έτη.

Πίνακας 23. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Δείκτης Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Δείκτης Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	2		2	
2014	2,8	40,0%	1,9	-5,0%
2015	2,4	-14,3%	1,7	-10,5%
2016	2,8	16,7%	2,4	41,2%
2017	3,4	21,4%	2	-16,7%
2018	2,9	-14,7%	1,8	-10,0%
2019	3,1	6,9%	2,2	22,2%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 23. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Κάλυψης Χρηματοοικονομικών Δαπανών εταιρίας και κλάδου

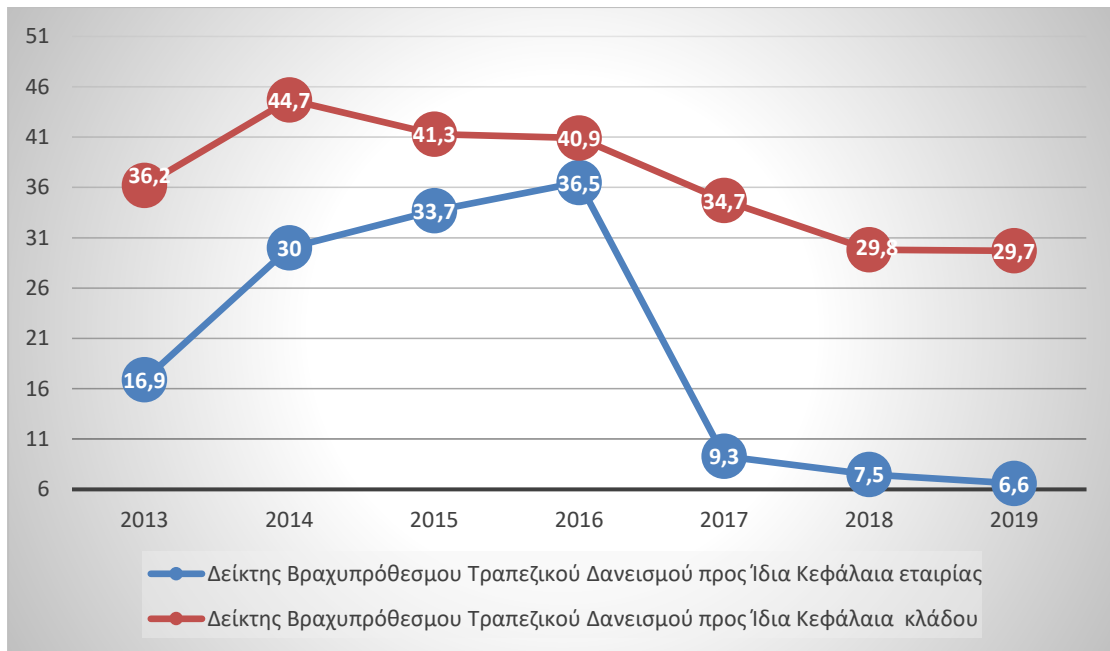
5.4.4 Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια

Ο τέταρτος δείκτης δείχνει τον λόγο του Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς τα Ίδια Κεφάλαια της εταιρίας. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, σημειώνεται η τάση σημαντικής μείωσης του εν λόγω δείκτη κάτω από το 10% μετά το 2017, τα τελευταία χρόνια, όταν τα πρώτα χρόνια της μελέτης η τιμή του δείκτη είχε φτάσει μέχρι και το 30%. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά καλύτερες (μικρότερες) τιμές για τον εν λόγω δείκτη για όλα τα υπό μελέτη έτη.

Πίνακας 24. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	16,9		36,2	
2014	30	77,5%	44,7	23,5%
2015	33,7	12,3%	41,3	-7,6%
2016	36,5	8,3%	40,9	-1,0%
2017	9,3	-74,5%	34,7	-15,2%
2018	7,5	-19,4%	29,8	-14,1%
2019	6,6	-12,0%	29,7	-0,3%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 24. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Ίδια Κεφάλαια εταιρίας και κλάδου

5.4.5 Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις

Ο πέμπτος και τελευταίος δείκτης δείχνει τον λόγο του Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς τις Πωλήσεις της εταιρίας. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία παρουσιάζονται σχηματικά και στην συνέχεια, σημειώνεται η τάση σημαντικής μείωσης του εν λόγω δείκτη κάτω από το 10% μετά το 2017, τα τελευταία χρόνια, όταν τα πρώτα χρόνια της μελέτης η τιμή του δείκτη είχε φτάσει μέχρι και το 32%. Επιπλέον, σε σχέση με την γενική εικόνα του κλάδου, η εταιρία παρουσιάζει διαχρονικά καλύτερες (μικρότερες) τιμές για τον εν λόγω δείκτη για όλα τα υπό μελέτη έτη.

Πίνακας 25. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Δείκτης Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	14,8		23,7	
2014	29,3	98,0%	30,8	30,0%
2015	28	-4,4%	28,6	-7,1%
2016	32,7	16,8%	29,1	1,7%
2017	9	-72,5%	26,4	-9,3%
2018	7,2	-20,0%	23,7	-10,2%
2019	6	-16,7%	23,1	-2,5%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 25. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Βραχυπρόθεσμου Τραπεζικού Δανεισμού προς Πωλήσεις εταιρίας και κλάδου

5.5 Δείκτες δραστηριότητας

Τέλος, η παράγραφος αυτή παρουσιάζει την διαχρονική εξέλιξη των τεσσάρων σημαντικότερων δεικτών δραστηριότητας της εταιρίας και του κλάδου.

5.5.1 Μέσος Όρος Προθεσμίας Είσπραξης Απαιτήσεων (Ημέρες)

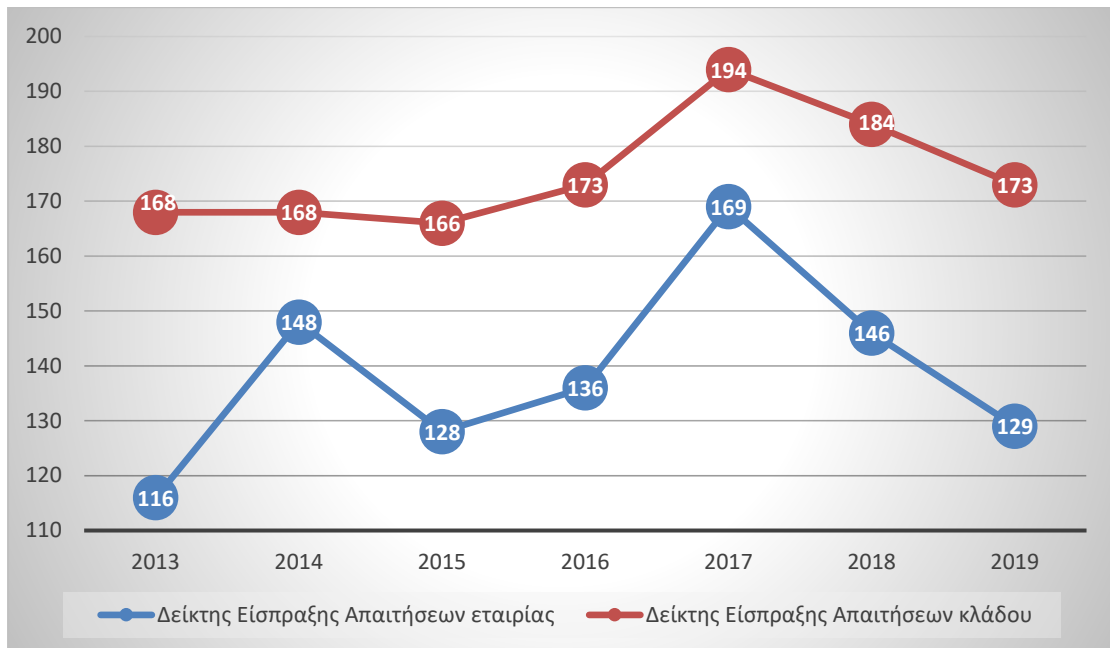
Ο πρώτος από τους δείκτες αυτής της κατηγορίας που παρουσιάζονται είναι ο Δείκτης Είσπραξης Απαιτήσεων, ο οποίος μετριέται σε ημέρες και καταδεικνύει αν οι απαιτήσεις μιας επιχείρησης είναι πολύ μεγάλες σε σύγκριση με τις πωλήσεις της, ενώ μεγάλη ταχύτητα στην είσπραξη των απαιτήσεων, δηλαδή μικρός μέσος όρος είσπραξης σε ημέρες, σημαίνει μικρότερη πιθανότητα ζημιών από επισφαλείς πελάτες. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα και του σχετικού διαγράμματος που ακολουθεί, γίνεται εμφανές ότι η εταιρία μειώνει τον μέσο όρο είσπραξης των απαιτήσεων της κατά την διάρκεια των ετών, ενώ διαχρονικά η ταχύτητα είσπραξης της εν λόγω εταιρίας είναι μικρότερη σημαντικά σε σχέση με το σύνολο του κλάδου.

Πίνακας 26. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Είσπραξης Απαιτήσεων της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013-2019.

Έτος	Δείκτης Είσπραξης Απαιτήσεων εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Δείκτης Είσπραξης Απαιτήσεων κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	116		168	
2014	148	27,6%	168	0,0%
2015	128	-13,5%	166	-1,2%
2016	136	6,3%	173	4,2%
2017	169	24,3%	194	12,1%
2018	146	-13,6%	184	-5,2%
2019	129	-11,6%	173	-6,0%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 26. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Είσπραξης Απαιτήσεων εταιρίας και κλάδου

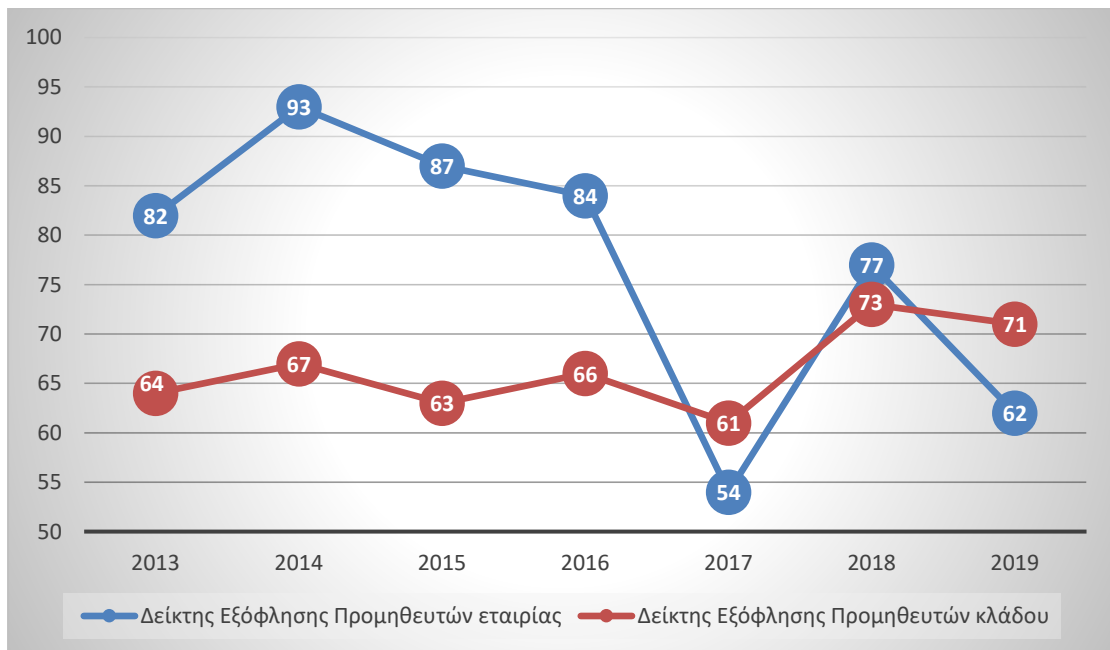
5.5.2 Μέσος Όρος Προθεσμίας Εξόφλησης Προμηθευτών

Ο δεύτερος από τους δείκτες αυτής της κατηγορίας που παρουσιάζονται είναι ο Δείκτης Εξόφλησης Προμηθευτών, ο οποίος μετριέται σε ημέρες και καταδεικνύει το χρονικό διάστημα εξόφλησης των προμηθευτών. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα και του σχετικού διαγράμματος που ακολουθεί, γίνεται εμφανές ότι η εταιρία μειώνει τον μέσο όρο εξόφλησης των προμηθευτών της κατά την διάρκεια των ετών, ενώ διαχρονικά η ταχύτητα είσπραξης της εν λόγω εταιρίας είναι μεγαλύτερη σε σχέση με το σύνολο του κλάδου, με εξαίρεση το τελευταίο υπό μελέτη έτος.

Πίνακας 27. Η διαχρονική εξέλιξη του Δείκτη Εξόφλησης Προμηθευτών της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013-2019.

Έτος	Δείκτης Εξόφλησης Προμηθευτών εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Δείκτης Εξόφλησης Προμηθευτών κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	82		64	
2014	93	13,4%	67	4,7%
2015	87	-6,5%	63	-6,0%
2016	84	-3,4%	66	4,8%
2017	54	-35,7%	61	-7,6%
2018	77	42,6%	73	19,7%
2019	62	-19,5%	71	-2,7%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 27. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης του Δείκτη Εξόφλησης Προμηθευτών εταιρίας και κλάδου

5.5.3 Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων

Ο τρίτος από τους δείκτες αυτής της κατηγορίας που παρουσιάζονται είναι η Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων, η οποία μετρείται σε ημέρες και καταδεικνύει το χρονικό διάστημα το οποίο χρειάζεται η εταιρία προκειμένου να πουλήσει το απόθεμά της. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα και του σχετικού διαγράμματος που ακολουθεί, γίνεται εμφανές ότι η εταιρία χρειάζεται περίπου 100 μέρες για να πετύχει τον στόχο αυτό, όσες περίπου χρειάζονται και οι υπόλοιπες εταιρίες του κλάδου, με εξαίρεση το τελευταίο υπό μελέτη έτος, στο οποίο υπάρχει σαφής μείωση του χρόνου αυτού για την εταιρία της τάξης του 25%.

Πίνακας 28. Η διαχρονική εξέλιξη της Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013- 2019.

Έτος	Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	92		93	
2014	118	28,3%	107	15,1%
2015	96	-18,6%	87	-18,7%
2016	98	2,1%	93	6,9%
2017	90	-8,2%	96	3,2%
2018	99	10,0%	98	2,1%
2019	74	-25,3%	94	-4,1%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 & 2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 28. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων εταιρίας και κλάδου

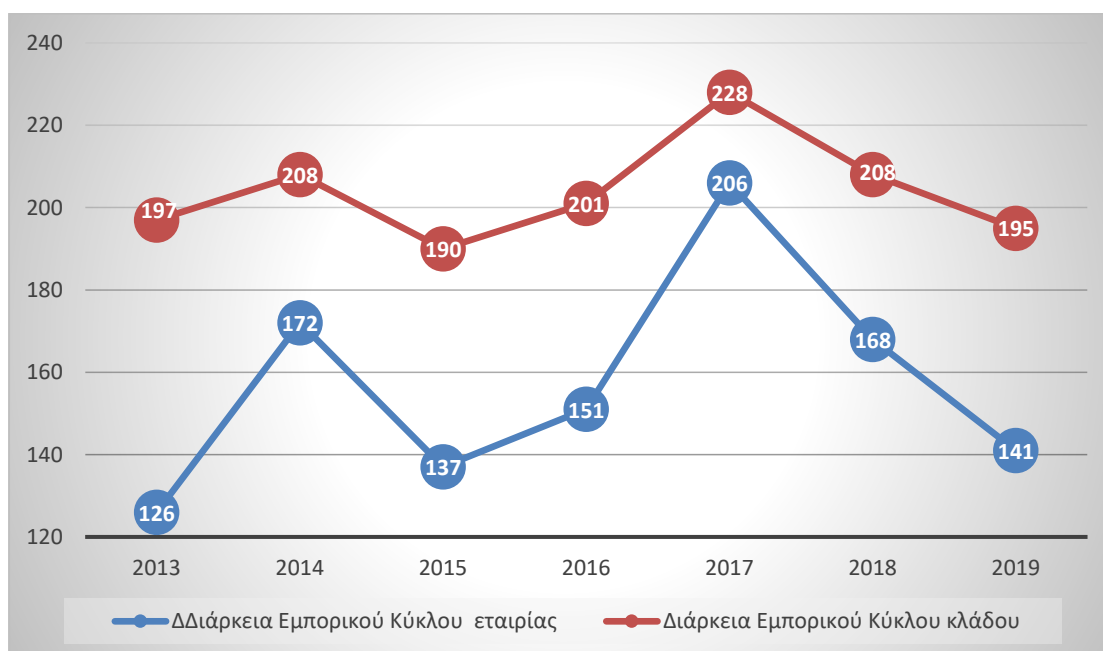
5.5.4 Διάρκεια Εμπορικού Κύκλου

Ο τέταρτος και τελευταίος από τους δείκτες αυτής της κατηγορίας που παρουσιάζονται είναι η Διάρκεια Εμπορικού Κύκλου, η οποία μετριέται σε ημέρες και καταδεικνύει ότι όσο μεγαλύτερο χρόνο περιλαμβάνει ο εμπορικός κύκλος τόσο λιγότερο αποτελεσματική είναι η στρατηγική που εφαρμόζει μια επιχείρηση, παρουσιάζοντας δυσκολία στην πώληση των αποθεμάτων, δυστοκία στην εισπραξιμότητα των απαιτήσεων και πιο άμεση χρονικά εξόφληση των υποχρεώσεων προς προμηθευτές, δηλαδή ένα κακό επιχειρηματικά σενάριο εισπραξιμότητας. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα και του σχετικού διαγράμματος που ακολουθεί, γίνεται εμφανές ότι η εταιρία έχει έναν εμπορικό κύκλο μεγαλύτερο των 100 ημερών, όταν μάλιστα το 2017 αυξάνεται σε 206 ημέρες για να μειωθεί τα επόμενα χρόνια στις 141 ημέρες. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, ο εμπορικός κύκλος της εν λόγω εταιρίας είναι διαχρονικά καλύτερος από τον μέσο όρο των εμπορικών κύκλων του συνόλου των εταιριών του κλάδου.

Πίνακας 29. Η διαχρονική εξέλιξη της Διάρκειας Εμπορικού Κύκλου της εταιρίας Μύλοι Λούλη ΑΕ και του κλάδου των αλεύρων στην Ελλάδα, την περίοδο 2013-2019.

Έτος	Διάρκεια Εμπορικού Κύκλου εταιρίας	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Διάρκεια Εμπορικού Κύκλου κλάδου	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2013	126		197	
2014	172	36,5%	208	5,6%
2015	137	-20,3%	190	-8,7%
2016	151	10,2%	201	5,8%
2017	206	36,4%	228	13,4%
2018	168	-18,4%	208	-8,8%
2019	141	-16,1%	195	-6,3%

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές εκθέσεις Μύλοι Λούλη Α.Ε. 2013- 2019, ICAP 2019 &2021, Ίδιοι υπολογισμοί

Διάγραμμα 29. Διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της Διάρκειας Εμπορικού Κύκλου εταιρίας και κλάδου

5.6 Οι εταιρίες Ulusoy και Soufflet

Πριν την ολοκλήρωση του παρόντος κεφαλαίου κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά και στις εταιρίες Ulusoy και Soufflet. Για την τούρκικη εταιρία βρέθηκαν περισσότερα διαθέσιμα στοιχεία σε σχέση με την γαλλική, για την οποία δεν κατέστη εφικτό να βρεθούν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις

5.6.1. Η εταιρία Ulusoy

Η εταιρία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες εταιρίες του κλάδου αλεύρων στην Τουρκία. Ο επόμενος πίνακας παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την διαχρονική εξέλιξη του μικτού περιθωρίου κέρδους της εταιρίας από το 2016 μέχρι και το 2021. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα αυτού, γίνεται εμφανές ότι παρατηρείται μια τάση μείωσης του ποσοστού μικτού κέρδους για την εν λόγω εταιρία, τάση η οποία φαίνεται να αντιστρέφεται το 2021.

Πίνακας 30. Η διαχρονική εξέλιξη του Μικτού Περιθωρίου Κέρδους της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.

Έτος	Μικτό Περιθωρίου Κέρδους	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2016	6,6	
2017	5,01	-24,1%
2018	3,65	-27,1%
2019	5,24	43,6%
2020	4,67	-10,9%
2021	5,62	20,3%

Πηγή: Ulusoy Activity Report, 2022.

Εξάλλου, ο επόμενος πίνακας παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την διαχρονική εξέλιξη του Καθαρού περιθωρίου κέρδους της εταιρίας από το 2016 μέχρι και το 2021. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα αυτού, γίνεται εμφανές ότι και σε αυτήν την περίπτωση παρατηρείται μια τάση μείωσης του ποσοστού μικτού κέρδους για την εν λόγω εταιρία, τάση η οποία φαίνεται να αντιστρέφεται όμως νωρίτερα, ήτοι από το 2020 και όχι από το 2021.

Πίνακας 31. Η διαχρονική εξέλιξη του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.

Έτος	Καθαρό Περιθωρίου Κέρδους	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2016	1,28	
2017	0,92	-28,1%
2018	0,67	-27,2%
2019	0,88	31,3%
2020	1	13,6%
2021	1,5	50,0%

Πηγή: Ulusoy Activity Report, 2022.

Επιπλέον, ο επόμενος πίνακας παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την διαχρονική εξέλιξη του περιθωρίου EBITDA της εταιρίας από το 2016 μέχρι και το 2021. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα αυτού, γίνεται εμφανές ότι και σε αυτήν την περίπτωση παρατηρείται μια τάση μείωσης του ποσοστού μικτού κέρδους για την εν λόγω εταιρία, τάση η οποία φαίνεται να διακόπτεται δυο έτη μέσα στην υπό μελέτη χρονική περίοδο.

Πίνακας 32. Η διαχρονική εξέλιξη του Περιθωρίου EBITDA της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.

Έτος	Περιθώριο EBITDA	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2016	5,76	
2017	3,54	-38,5%
2018	7,12	101,1%
2019	5,24	-26,4%
2020	4,6	-12,2%
2021	8,17	77,6%

Πηγή: Ulusoy Activity Report, 2022.

Εξάλλου, υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για ακόμη τρεις δείκτες, εκ των οποίων οι δυο αναφέρονται στην ρευστότητα και ο τρίτος στην μόχλευση της εταιρίας. Η διαχρονική πορεία του δείκτη γενικής ρευστότητας της εταιρίας είναι και αυτή πτωτική, ενώ για όλα τα υπό μελέτη έτη η τιμή κινείται λίγο πάνω από το «σύνоро» της μονάδας. Ωστόσο, η θεωρία αναφέρει ότι ο δείκτης θα πρέπει να παίρνει τιμές μεγαλύτερες του 2.

Πίνακας 33. Η διαχρονική εξέλιξη της Γενικής Ρευστότητας της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.

Έτος	Γενική Ρευστότητα	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2018	1,44	
2019	1,33	-7,6%
2020	1,38	3,8%
2021	1,17	-15,2%

Πηγή: Ulusoy Activity Report, 2022.

Επιπρόσθετα, η διαχρονική πορεία του δείκτη ειδικής ρευστότητας της εταιρίας είναι και αυτή πτωτική, ενώ για όλα τα υπό μελέτη έτη η τιμή κινείται οριακά στα όρια της μονάδας, που είναι και το κατώτατο όριο για τον εν λόγω δείκτη.

Πίνακας 34. Η διαχρονική εξέλιξη της Ειδικής Ρευστότητας της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.

Έτος	Ειδική Ρευστότητα	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2018	1,18	
2019	0,95	-19,5%
2020	0,9	-5,3%
2021	0,83	-7,8%

Πηγή: Ulusoy Activity Report, 2022.

Τέλος, όπως προκύπτει από την μελέτη των στοιχείων του πίνακα που ακολουθεί, τα ξένα κεφάλαια είναι τουλάχιστον τριπλάσια σε σχέση με τα ίδια κεφάλαια της εταιρίας, την στιγμή που η τάση είναι για περαιτέρω διεύρυνση της σχέσης αυτής, όπως φαίνεται από την αύξηση του λόγου το 2021.

Πίνακας 35. Η διαχρονική εξέλιξη της Σχέσης Ξένων προς Ίδια Κεφάλαια της εταιρίας ULUSOY την περίοδο 2016- 2021.

Έτος	Ξένα προς Ίδια Κεφάλαια	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
2018	3,25	
2019	3,69	13,5%
2020	3,35	-9,2%
2021	4,07	21,5%

Πηγή: Ulusoy Activity Report, 2022.

5.6.2. Η εταιρία Soufflet

Για την γαλλική αυτή εταιρία δεν κατέσται εφικτό να βρεθούν χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Μετά από έρευνα που διενεργήθηκε στο διαδίκτυο βρέθηκε ένα ρεπορτάζ του πρακτορείου Reuters, το οποίο αναφέρει ότι κατά δήλωση

της εταιρίας, οι πωλήσεις της εταιρίας μειώθηκαν στα 4,62 δισεκατομμύρια ευρώ την χρονιά 2020/ 2021 σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά που καταγράφηκαν έσοδα από πωλήσεις της τάξης των 5,37 δισεκατομμυρίων ευρώ. Στην ίδια αναφορά υπάρχει και η είδηση σύμφωνα με την οποία, η οικογένεια Soufflet συμφώνησε να πουλήσει την εταιρεία στον συνεταιριστικό όμιλο InVivo νωρίτερα το 2021, σε μια συμφωνία που εκτιμάται στα 2,3 δισεκατομμύρια ευρώ (<https://www.reuters.com/article/france-soufflet-idAFL8N2RG4M7>)

Η αναζήτηση συνεχίστηκε στον διαδικτυακό τόπο της InVivo χωρίς ωστόσο να καταστεί δυνατή η εύρεση περαιτέρω χρηματοοικονομικών πληροφοριών παρά μόνο κάποιων γενικών στοιχείων για το σύνολο του ομίλου, χωρίς ωστόσο να γίνεται αναφορά ξεχωριστή στις επιδόσεις της Soufflet (<https://www.invivo-group.com/en/financial-results-2019-2020-resisting-crisis-invivo-shows-once-again-strength-its-model>).

Συμπεράσματα

Ο κλάδος της αλευροβιομηχανίας στην Ελλάδα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους τροφίμων καθώς σε μεγάλο βαθμό από την δράση και την ανάπτυξή του εξαρτάται ο πληθυσμός της χώρας στην κάλυψη μιας από της σημαντικότερες ανάγκες του που είναι η κάλυψη της τροφής. Ο κλάδος στην Ελλάδα είναι αρκετά μεγάλος καθώς τουλάχιστον 36 επιχειρήσεις συμμετέχουν σε αυτόν. Ωστόσο τέσσερις από αυτές κατέχουν πάνω από το 75% της συνολικής αγοράς, τουλάχιστον με τα στοιχεία του 2020, οπότε και έλαβε χώρα μια σημαντική συσσώρευση των μεριδίων αγοράς των εταιριών αυτών, καθώς μέχρι και το 2019, δεν κατείχαν μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 50%.

Επιπλέον και στα πλαίσια απάντησης του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος που αναφέρονταν στην διερεύνηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης μιας από τις σημαντικότερες εταιρίες στον κλάδο της Μύλοι Λούλη ΑΕ, θα πρέπει να σημειωθεί ότι με βάση τα γενικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την διαχρονική μελέτη των κυριότερων αριθμοδεικτών προκύπτει η πολύ καλή χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με βάση τις πληροφορίες που προέκυψαν από την μελέτη κάποιων αριθμοδεικτών, όπως για παράδειγμα ο λόγος των ξένων κεφαλαίων προς τα ΙΚ, προκύπτει ότι την περίοδο 2015- 2017 η εταιρία προέβη σε σημαντικές επενδύσεις οι οποίες βραχυχρόνια επιδείνωσαν την οικονομική της κατάσταση, όμως από ότι φάνηκε στην ανάλυση, τα επόμενα χρόνια η εταιρία εκμεταλλεύτηκε αυτές τις ευκαιρίες και κατάφερε να βελτιώσει την θέση της σε σχέση με την περίοδο πριν τις επενδύσεις αυτές. Έτσι σε γενικές γραμμές προκύπτει το συμπέρασμα ότι η εταιρία δικαίως κατέχει μια από τις δεσπόζουσες θέσεις της αγοράς καθώς είναι μια εύρωστη χρηματοοικονομικά εταιρία, η οποία διαρκώς αναπτύσσεται και εξελίσσεται.

Στο ίδιο συμπέρασμα είναι δυνατόν να καταλήξει κανείς και μέσα από την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, το οποίο αναφέρονταν στην σύγκριση των βασικών δεικτών της εταιρίας με αυτούς του συνόλου του κλάδου των αλεύρων. Από την σύγκριση, η οποία έλαβε χώρα διαχρονικά για κάθε έναν ξεχωριστά από τους δείκτες που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο,

προέκυψε ένα ολιστικό συμπέρασμα, καθώς σε όλους τους δείκτες η εταιρία είχε επιδόσεις καλύτερες από τον μέσο όρο του κλάδου. Εξάλλου, στις λίγες περιπτώσεις που για κάποια έτη αυτό δεν συνέβη, στα τελευταία δυο χρόνια της ανάλυσης, η εταιρία κατάφερε να αντιστρέψει την κατάσταση και να βελτιώσει την θέση της.

Τέλος, σε σχέση με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα, το οποίο ανηφορούσε στην σύγκριση της εταιρίας με δυο μεγάλες εταιρίες του εξωτερικού, θα πρέπει να σημειωθεί προκαταβολικά, ότι η απάντηση σε αυτό το ερώτημα περιλαμβάνει και την ουσία των περιορισμών της εργασίας. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό είναι διότι όπως παρουσιάστηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο η σύγκριση κατέστη εφικτή μόνο εν μέρει, καθώς η μεν γαλλική εταιρία δεν φάνηκε να διαθέτει δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις, μάλλον εξαιτίας της αλλαγής της ιδιοκτησίας της και αφετέρου, η τουρκική εταιρία δημοσίευσε μόνο ένα μέρος των δεικτών για τους οποίους υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία για την ελληνική εταιρία. Είναι άρα εύλογο να υποθέσει κανείς ότι μια μελλοντική έρευνα σύγκρισης μεγάλων εταιριών για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για ένα σύνολο ετών ενδεχομένως να συνεισφέρει ακόμη περισσότερο σε τέτοιου είδους αναλύσεις.

Επιστρέφοντας ωστόσο στην απάντηση στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα και παραθέτωντας στην συνέχεια τους πίνακες με κοινές αναφορές ανάμεσα στην ελληνική και την τουρκική εταιρία, εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι η χρηματοοικονομική κατάσταση της ελληνικής εταιρίας είναι καλύτερη σε σχέση με την τουρκική, καθώς όλοι οι δείκτες της φαίνεται να υπερέχουν έναντι της τουρκικής εταιρίας.

Πίνακας 36. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης του Μικτού Περιθωρίου Κέρδους των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.

Έτος	Μύλοι Λούλη	ULUSOY
2016	4,9	6,6
2017	5,1	5,01
2018	3,7	3,65

2019	3,8	5,24
------	-----	------

Πίνακας 37. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.

Έτος	Μύλοι Λούλη	ULUSOY
2016	4,8	1,28
2017	5	0,92
2018	3,9	0,67
2019	3,8	0,88

Πίνακας 38. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης του Περιθωρίου EBITDA των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.

Έτος	Μύλοι Λούλη	ULUSOY
2016	11,4	5,76
2017	11,6	3,54
2018	10,2	7,12
2019	9,9	5,24

Πίνακας 39. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης της Γενικής Ρευστότητας των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.

Έτος	Μύλοι Λούλη	ULUSOY
------	-------------	--------

2018	2,45	1,44
2019	2,66	1,33

Πίνακας 40. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης της Ειδικής Ρευστότητας των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.

Έτος	Μύλοι Λούλη	ULUSOY
2018	1,68	1,44
2019	1,97	1,33

Πίνακας 41. Η σύγκριση της διαχρονικής εξέλιξης της Σχέσης Ξένων προς Ίδια Κεφάλαια των δυο εταιριών την περίοδο 2016- 2019.

Έτος	Μύλοι Λούλη	ULUSOY
2018	0,82	3,25
2019	0,77	3,69

Το γεγονός αυτό δείχνει ότι η εταιρία Μύλοι Λούλη ΑΕ είναι μια εύρωστη χρηματοοικονομικά εταιρία, η οποία είναι σε θέση να ανταγωνιστεί και εταιρίες εκτός της χώρας. Εναπόκειται στην διεύθυνση της εταιρίας να αναλύσει τις τάσεις και να χαράξει την στρατηγική της για την περαιτέρω επέκταση και ανάπτυξή της.

Βιβλιογραφία

Akcura, M., Kokten, K. (2017). Variations in grain mineral concentrations of Turkish wheat landraces germplasm. *Quality Assurance and Safety of Crops & Foods*. 9 (2): 153-159.

Altaibaeva, K., Zhaltyrova, I. (2014). Costs Budgeting for Grain Processing as a Tool for Identifying the Reserves to Reduce Prime Cost of Flour. In Materials of the 8th International Scientific and Practical Conference “Russia and Europe: Links of Culture and Economy,” Prague, February 28. p229-233.

Altaibaeva, Z., Bauer-Kenzhebolatova, M., Zhaltyrova, O. (2016). Development of the Flour-milling Industry in the Republic of Kazakhstan in Modern Times. *International Journal of Economics and Financial Issues*. 6(S2) 1-8.

Arvalis. (2020). French milling wheat quality. Available at: <https://www.franceexportcereales.org/wp-content/uploads/2020/10/FRENCH-MILLING-WHEAT-QUALITY-OCTOBER-2020.pdf>. [29/5/2022].

Bird, M. (1999). Ever nearer the past. *Time*, December: 06. Available at: <http://tinyurl.com/z9wgqqk>. [29/5/2022].

Bojnec, S., Ferto, I. (2011). Complementarities of Trade Advantage and Trade Competitiveness Measures. *Applied Economics*, 44, 399–408.

Bojnec, S., Ferto, I. (2014). Meat Export Competitiveness of European Union Countries on Global Markets. *Agricultural and Food Science*, 23, 194–206.

Canadian National Millers Association. (2014). Grain milling in Canada: Industry profile. Available at: www.canadianmillers.ca/profile.php. [22/5/2022].

Dutta, S. (2014). Trends of Grain Milling, Food Industry and their Role in Nutrition Security in India. Food Fortification Initiative.

European Commission. (2022). Short- Term Outlook for EU agricultural markets in 2022. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/short-term-outlook-spring-2022_en.pdf. [1/6/2022].

Grossman, G., Holpman, E., Grossman, G., Fhelpman, E., School, W. (1989). Comparative Advantage and Long-Run Growth. *American Economic Review*, 80, 796–815.

Henderson, L., Irving, K., Gregory, J., Bates, J., Prentice, A., Perks, J., Swan, G., Farron, M. (2003). The national diet and nutrition survey: adults aged 19 to 64 years. Stationery Office (HMSO), London, UK.

ICAP. (2019). Κλαδική Μελέτη. Αλευροβιομηχανία.

ICAP. (2021). Κλαδική Μελέτη. Αλευροβιομηχανία.

Karabina, K. (2019). Turkey. Grain and Feed Annual After Plentiful Winter Rain, Spring Weather Will be Crucial for Yields. Available at: https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/report/downloadreportbyfilename?filename=Grain%20and%20Feed%20Annual_Ankara_Turkey_4-1-2019.pdf. [1/6/2022].

Koksel, F., Nickerson, M., Scanlon, M. (2015). Grain Science in Canada: A National Priority. *Future of Grain Science Series*. 60(6): 274-279.

Konstantinidis, C., Aggelopoulos, S., Tsiouni, M., Rizopoulou, E. (2021). Estimating competitiveness of Greek food and beverage industry: a comparison between Greek food and beverage industry Greek flour milling industry and Greek food and beverage industry. *EuroMed Journal of Business*. Available at: <https://www.emerald.com/insight/1450-2194.htm>. [15/6/2022].

Liberman, A. (2006). *Cost Management: Workbook*. Moscow: Publishing Center Mart.

Mizik, T. (2021). Agri-Food Trade Competitiveness: A Review of the Literature. *Sustainability* 13, 11235.

Morris, C., Sands, D. (2006). The breeder's dilemma yield or nutrition. *Nature*. 24: 1078-1080.

- Nagy, J., Jambor, Z. (2019). Competitiveness in Dairy Trade-the Case of EU and the Visegrad Group Countries. *Agris on-line Papers in Economics and Informatics*, 11, 61–74.
- Nowak, A. (2016). The Competitiveness of Agriculture of EU Member Countries of Central and Eastern Europe. *Oeconomia*, 15, 113–115.
- Nowak, A., Boczula, M., Krukowski, A. (2020). Competitiveness of Agriculture in New Member States of the European Union. Piraeus: University of Piraeus. Volume XXIII
- Onijingin, K., Soetan, T., Asikhia, O. (2017). Competitive behaviour and corporate performance: evidence from flour milling industry in Nigeria. *Babcock journal of management and social sciences*. 12(1&2): 63-82.
- Pawlak, K. (2018). Importance and Comparative Advantages of the EU and US Agri-Food Sector in World Trade in 1995–2015. *Warszawie Probl. Rol. Swiatowego* 17, 236–248.
- Pishgar-Komleh, S., Cechura, L., Kuzmenko, E. (2021). Investigating the Dynamic Eco-Efficiency in Agriculture Sector of the European Union Countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 28, 48942–48954.
- Salimzhanov, K. (2008). *Pricing: Textbook*. Moscow: KNORUS
- Shelomentseva, P., Davidenko, M. (2013). Integration processes on the basis of state private partnership (following the materials of the republic of Kazakhstan). *World Applied Sciences Journal*. 23(2): 224-230.
- Smutka, L., Maitah, M., Svatos, M. (2019). The Czech Agrarian Trade Comparative Advantages Distribution Based on Value and Volume Approach. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 67, 1613–1625.
- Smutka, L., Svatos, M., Tomsik, K., Sergienko, O. (2016). Foreign Trade in Agricultural Products in the Czech Republic. *Agricultural Economics*, 62, 9–25

Statistics Canada. (2015) Estimated areas, yield, production and average farm price of principal field crops. CANSIM database. Available at www5.statcan.gc.ca/cansim/a26?lang=eng&id=10010. [15/5/2022].

Stohr, R., Schumacher, K. (2008). *The history of the European grain market*. Brussels: COCERAL.

Stoltzfus, R., Dreyfuss, M. (1998). *Guidelines for the use of iron supplements to prevent and treat iron deficiency anemia*. Washington: ILSI Press.

United Nations Food and Agriculture Organization. (2022). Monthly Report on food price trends. Available at: <https://www.fao.org/3/cb9427en/cb9427en.pdf>. [1/6/2022].

Vollrath, T. (1989). Competitiveness and Protection in World Agriculture. Agriculture information bulletin. Available at: <https://naldc.nal.usda.gov/download/CAT89919965/PDF>. [3/6/2022].

Wilson, W., Lowell, D., Zortman, D., Phillips, M. (1989). *A Comparison of Quality Factors of the French and United States Grain Systems*. Fargo: North Dakota State University.